

VÄRMLANDS ANOR

1993:1

Mars 1993

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Pris 30:-
Årgång 10

Rottneros Herrgård 1920 före branden. Framför stora entrén flera bilar. Mycket folk på balkongen.
Bild 03150 arkivnr 270601 i Carlstads-Gille's bildarkiv.

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Upplaga 600 ex, 4 ggr/år

Föreningens adress Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 667 00 Forshaga

Medlemsavgift kronor 90 per år

Familjemedlem kronor 10 per år

Postgiro 46 % 60-5

Redaktör Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 664 00 Grums

Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 652 08 Karlstad. Telefon 054-159272

Besöksadress Gamla Badhuset, N Strandgatan 4, Karlstad

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 653 40 Karlstad

Manusstopp för 1993:2 är 7 maj 1993

Innehåll

Registrera utvandrade . . .	Sida 2
Kallelse till årsmöte	Sida 3
Verksamhetsberättelse 1992	Sida 4
Ekonomi 1992	Sida 5
Bilder ur det fördolda	Sida 6
Dataträff	Sida 8
Forskarprofilen	Sida 9
DIS-träff	Sida 10
Arbetsvandringar,Släktsökn.	Sida 11
Antavla 22	Sida 12
Släkträff i Giiiberga	Sida 14
Hur börjar man ?	Sida 15
Landsarkiv i Karlstad ?	Sida 17
Pilotprojekt domböcker	Sida 18
Lettisk arkivutställning	Sida 19
Ett resebrev från år 1823	Sida 20
Ur blad och Forum Boktips	Sida 21
Frågor och Svar	Sida 22
Anor sökes Vårens program	Sida 23

ordföranden ordet

Registrera utvandrade värmlänningar

När man går igenom en viss sockens kyrkoarkiv hittar man vanligtvis här och där en främmande fågel. Någon som är född i en helt annan del av landet och som av någon anledning hamnat just här. Och man ställer sig frågan: är det kanske någon släktforskare som sökt just den här personen i många år och slutligen givit upp hoppet om att någonsin finna honom i vårt ofantliga arkivmaterial? Kanske vi släktforskare skall börja lägga upp register över sådana här personer? Något att fundera på för Släktforskarförbundet?

Till att börja med skulle jag vilja rekommendera vår förenings medlemmar att i VärmlandsAnor publicera uppgifter om värmlänningar som ni funnit i andra landsändar. Själv skall jag nu försöka föregå med gott exempel.

Värmlänningar i Åkers dödbok

Aker i Södermanland är min "antä-taste" socken. Det är en sådan här fantastisk församling där kyrkobokförarna gjort sig besväret att i dödboken skriva ned en levnadsbeskrivning för varje avliden person. I denna guldgruva för en släktforskare som omfattar tiden 1764-1802 (F:1) har jag funnit tre värmlänningar.

Den 3 maj 1768 avled soldaten Johan Daberg i lungsot. Han var född i november 1732 i Karlstad. Fadern var borgare i Karlstad och hette Magnus Jonsson. Moders namn var Maria Nilsson. Han kunde väl läsa i bok och förstod sin kristendom försvarligt.

Han sattes i hantverkslära hos en smed i Karlstad, men då han av denne något hårt hanterades, begav han sig hit till orten år 1743 och tjänade på flera ställen i socknen t . 1749 då han inskrevs till soldat för rote nr 944 Datorp tillhörande Gripsholms kompani. Ar 1752 gifte han sig med pigan Anna Ersdotter Strengberg vid Gripsholms Ladugård. De sammanlevde under 16 år och fick fem söner av vilka 3 ännu levde vid faderns död. Daberg vistades ett år i Finland samt var med alla fem ären i det pommerska kriget. I Finland kan han möjligen ha varit kommenderad till bygget av Sveaborgs fästning.

Soldaten Sven Carlsson Sten vid Nerike och Wermelands Regemente var med bland dem som år 1768 drog ut i Gustav III:s krig mot Ryssland. Efter ett år ute i Finland fick han avsked från regementet. Han hade då varit soldat i 22 år. På hemvägen från Finland drabbades han av "invärtes slag" och dog den 27 november 1789 på gården Skrähäi i Aker. "Efter berättelse" skulle han ha varit 53 år gammal.

Slutligen har vi fattighjonet och pigan Stina Asmundsdotter som dog i Fattigstugan den 10 maj 1801. Om henne får vi inte veta annat än att hon var född år 1750 i Siierud.

Lars-Gunnar Sander

Red kommenterar: Jag tycker att detta är ett bra förslag. En början kan vara att vi sammanför sådana värmlänningar under en gemensam rubrik i Värm-

Ingen svarar

Varför lyssnade jag inte mera uppmärksamt?
Tjugo, säkert trettio,
kanske femtio gånger
berättade han
om farfar och kvarnen
om skolan och fisket
om hästen och

Nu berättar ingen
Nu svarar ingen
när jag vill fråga.

Winnie Tömqvist

Ur Åsbo Släktblad nr 2, dec 1992.

landsAnor. Uppgifterna bör kompletteras med hänvisning till var de hämtats, arkiv (om annat än kyrkoarkiv) och volymbeteckning (signum).

Aven redan publicerade verk, till exempel Axel Grindes förteckning över nära 3000 värmlänningar, som flyttade in i Jämtland 1860-1895, bör ingå i ett sådant register.

Inspirerad av förslaget bidrar jag själv med ytterligare en värmlänning "på duff".

Värmlänning häktad för stöld i Bohuslän

Vid sommaringet i Tunge härad var den 16/6 1796 en okänd person vid namn Anders Hansson instämnd för stöld. Anders uppgav sig vara 30 år gammal och född på "Wermelands skog i Frisdahlen". Han hade varit med i senaste kriget i Finland och gått till sjöss på fregatten Bellona och sedan seglat med en engelsman i 3 år från vilken han mönstrat av i Plymouth och följt en norsk koopverdiskeppare i 1 1/2 år varefter han uppehållit sig i Norge och i bohuslänska skärgården. Senast hade han varit hos bokhållaren Widerberg på transjuderiet Slättholmen. Stölderna skulle ha utförts där samt på ytterligare ett par platser. (Dombok Tunge m fl A 1a:61 ST 3.)

Bernhard Granholm

Jubileumsåret 1993

1993 blir Värmlands Släktforskarförening 10 år. Detta kommer att uppmärksammas, Vi återkommer med mera detaljer i kommande nummer av VärmlandsAnor.

Kallelse till årsmöte

Lördagen den 13 mars 1993 kl 1300 kallas medlemmarna i Värmlands Släktforskarforening till årsmöte i Gamla Badhuset i Karlstad

Förhandlingar enligt förslag till dagordning

Elisabeth Thorsell, redaktör för Släkthistoriskt Forum och sekreterare i förbundsstyrelsen, föreläser om Domböcker

Förslag till dagordning

Noteringar

1	Mötet öppnas	
2	Fråga om mötet anses stadgeenligt utlyst	
3	Godkännande av dagordningen	
4	Val av mötesordförande	
5	Val av mötessekreterare	
6	V d av justerare	
7	Verksamhetsberättelse och räkenskaper	
8	Revisionsberättelse	
9	Fråga om styrelsens ansvarsfrihet	
10	Medlemsavgift för 1994	
11	Val av ordförande för 1993	
12	Val av ordinarie ledamöter för 1993-1994	
13	V d av suppleanter för 1993-1994	
14	Val av revisorer och revisorssuppl. för 1993	
15	V d av redaktör för 1993	
16	Val av valberedning för 1993	
17	Motioner	
18	Övriga frågor	
19	Mötet avslutas	

I tur att avgå är ordinarie styrelseledamöter Stig Johansson, Bo Cider och Eivor Lantz jämte styrelsesuppleanter Valla Johansson och Gunhild Svensson

Verksamhetsberättelse 1992

Föreningens nionde verksamhetsår omfattar tiden **1992-01-01 till 1992-12-31**.

Föreningens ändamål är att stödja och stimulera intresset för **släkt- och hembygdsforskning** i **Värmland** och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Medlemskap i föreningen **erhåller** den som **anmäler** sitt intresse och betalar medlemsavgift. Vid årets slut hade föreningen 416 medlemmar (varav **16** familjemedlemmar), vilket är en **ökning** med **10** sedan förra verksamhetsårets slut.

Medlemsutvecklingen har varit följande:

Antal medlemmar per **91-12-31** 406.

Nya medlemmar under **1992** +36.

Utträden, avlidna, obetald avgift -26.

Antal medlemmar per **92-12-31** 416.

Medlemsavgiften var för **1992** 80 kr för ordinarie medlem och 10 kr för familjemedlem. För **1993** har årsmötet beslutat oförändrad medlemsavgift **90** kr för ordinarie medlem.

Styrelse.

Ordförande Lars-Gunnar Sander,

Forshaga

Vice ordförande Bernhard Granholm,
Grums

Sekreterare Stig Johansson,
Kristinehamn

Kassör Harald Persson, Karlstad

Ledamöter Bo Cider, Molkom

Eivor Lantz, Hammarö

Sonja Peterson, Karlstad

Suppleanter Janet Leffler, Skoghall

Valla Johansson, Säffle

Bertel Swanson, Edane

Gunhild Svensson, Karlstad

Övriga funktionärer

Revisorer Inger **Prånge**, Karlstad

Gunnar Jonsson, Säffle

Revisorssuppleant Bengt **Tholin**, Karlstad

Valberedning Gunnar Bergström, Karlstad (sammankallande)

Allan Johansson, Säffle

Ulla Larsson, **Edsvalla**

Redaktör Bernhard Granholm, Grums

Materialförvaltare Bo Cider, **Molkom**

Styrelsens arbete. Styrelsen har hållit sex protokolförda sammanträden.

Medlemsbladet har givits en förbättrad utformning vad **gäller** layout, tryck och **rygghäftning**. Namnet har ändrats till **"VärmlandsAnor"**. Distributionen har rationaliserats avsevärt.

Ett nytt medlemsregister har **tryckts** och distribuerats till medlemmarna.

Ett personregister har sammanställts över alla antavlor som publicerats i medlemsbladet under de gångna åren. Registret har **tryckts** och finns att köpa från **föreningen**.

På anmodan av Släktforskarförbundet har en **förteckning** Över värmländska **kyrkoboksregister** upprättats och **tillställts** förbundet.

För att bereda fler intresserade möjlighet att bedriva **släktforskning** och därmed även söka medlemskap har föreningen bekostat inköp av ytterligare en läsapparat till forskarsalen på Gamla Badhuset i Karlstad.

Bo Cider, Bernhard Granholm och Harald Persson har deltagit i **dobbskonferensen** i **Häljebol** den **19** september.

Lars-Gunnar Sander har deltagit i Släktforskarförbundets **ordförandekonferens** i Uppsala den **14** augusti.

Lars-Gunnar Sander och Bernhard Granholm har som ombud representerat föreningen vid riksstämman i Uppsala den **15** augusti.

Släktforskarförteckning

Sveriges **Släktforskarförbund** kommer att ge ut en landsomfattande **släktforskarförteckning** på mikrokort. Värmlands **Släktforskarförening** deltar i pro-

jektet med insamling och registrering av anmälningsblanketter från föreningens medlemmar. Ansvarig för detta är Gunnar Jonsson. Säffle. Arbetet startade i slutet av året och resultatet **beräknas** kunna levereras på diskett till förbundet under första halvåret **1993**.

Medlemsmöten

15 januari - Anbytarträff Grums härad på biblioteket i **Grums**. Bengt Sundh **kåserade** om Grums i gamla tider.

22 mars - Årsmöte med sedvanliga årsmötesförhandlingar. Föredrag av Anders **Sanding** om in- och **utflyttning** av smeder i **Ransäter**.

8 april - Besök på **Regementsmuséet** i Karlstad.

9 maj - Anbytarträff Väse härad på **hembygdsgården** i Väse.

16 september - Möte på Gamla Badhuset i Karlstad. Bo Cider informerade om "att släktforska i Gamla Badhuset".

3 oktober - Besök på Torsby **Finnkulturcentrum**, **Solör-Värmlands Finnkultur**förenings gård **Purala** i Röjdåfors samt **Mullikala rökstuga** på norska sidan av gränsen.

7 november - **Anbytarträff** Näs härad på hembygdsgården i Säffle.

17 november - Informell dataträff på Gamla Badhuset. Utbyte av erfarenheter mellan DISGEN-användare.

Kurs i läsning av gammal stil

Tillsammans med Vuxenskolan har föreningen under hösten anordnat en kurs i läsning av gammal stil för nybörjare. Kursen samlade **10** deltagare och omfattade **18** timmar.

Övrig medlemservice

Medlemsbladet har utkommit med fyra nummer. Utbyte av medlemsblad har skett med ett 40-tal andra **släktforskarföreningar**. Dessa förvaras i föreningens arkiv på Gamla Badhuset och kan lånas av medlemmarna genom **materialförvaltarens** försorg. Styrelsen har också besvarat ett antal **brevfrågor** både från medlemmar och icke medlemmar. Liksom tidigare år har många brev kommit från Norge. Men även en ökad ström av förfrågningar från USA kan noteras.

Resultaträkning

Ekonomi

Resultat- och balansräkning bifogas verksamhetsberättelsen.

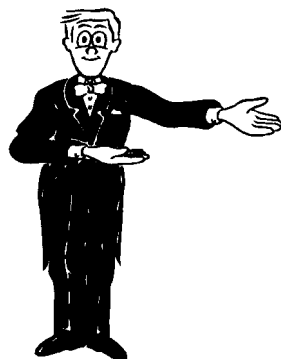
Slutord

I den föregående verksamhetsberättelsen uttryckte styrelsen sin oro över det **kärva** ekonomiska klimatet som nu drabbar **kommunerna** och därmed biblioteken med deras service till bland annat **släktforskare**. Detta förhållande har nu accentuerats ytterligare. Under hösten tvingades sålunda Stadsbiblioteket i Karlstad att helt stoppa förmedlingen av mikrokort från SVAR. Det är styrelsens förhoppning att denna för den värmländska **släktforskningen** helt förödande åtgärd endast är temporär.

Utvecklingen visar att utbyte av information mellan släktforskarna blir allt mer betydelsefull och styrelsen vill därför tacka alla de som under året bidragit med intressant material till medlemsbladet.

Karlstad i februari 1993.

Lars-Gunnar Sander ordf
Bernhard Granholm vice ordf
Stig Jonasson sekreterare
Harald Persson kassör
Eivor Lantz ledamot
Bo Cider ledamot
Sonja Peterson ledamot

	Budget 1992	Utfall 1992
Intäkter		
Medlemsavgifter	38540.00	38530.00
Familjeavgifter	160.00	190.00
Kommunala bidrag		500.00
Landstingsbidrag	5600.00	5600.00
Räntor	1000.00	2337.79
Summa intäkter	45300.00	47157.79
Kostnader		
Tidskriften	18000.00	17882.00
Portokostnader	6000.00	5371.40
Möten	3000.00	- 144.80
Resor	3000.00	216.00
Förbrukningsmateriel	2000.00	539.50
Riksstämman		1319.50
Externa gåvor		300.00
Projekt	6000.00	4650.00
Diverse kostnader	3000.00	705.00
Externa medlemsavgifter		500.00
Riksförbundet	3700.00	3492.00
Avskrivningar	600.00	1793.00
Summa kostnader	45300.00	36623.60
Nettoresultat	0	10534.19
Totalt	45300.00	47157.79

Balansräkning

	Ingående	Utgående
Tillgångar		
Postgiro	29542.20	3192.09
Bank		35030.00
Inventarier	1794.00	1.00
Summa tillgångar	31336.20	38223.09
Skulder		
Kottfristiga skulder	8397.80	4750.50
Eget kapital	22938.40	33472.59
Summa skulder	31336.20	38223.09

Budget 1993

Intäkter		Kostnader	
Medlemsavgifter	36000.00	Tidskriften	24000.00
Kommunala bidrag	500.00	Portokostnader	7000.00
Landstingsbidrag	5600.00	Möten	3000.00
Ränteintäkter	1900.00	Resor	1000.00
		Förbrukningsmateriel	1000.00
		Riksstämman	2000.00
		Diverse kostnader	500.00
		Riksförbundet	3500.00
Summa intäkter	44000.00	Summa kostnader	42000.00

Bilder ur det fördolda

En sann historik om ett nätverk av handlingsmänniskor med delvis internationell bakgrund. Under en trehundraårig tidsepok har de sammansvetsats vid uppbyggnad av värmländskt näringsliv, lantbruk och järnhantering, allt i hela landets intresse. Några har gått till historien med gärningar i offentlighetens tjänst. En del av släkterna kom att njuta korta otium, **ih gott och ont, i Väse socken.**

Vid **släktforskning** kan en liten detalj ofta orsaka att delar av en stor släkt överraskande rullas upp och medför fortsatt **forskning**. När baron Carl **Hierta** år **1762** flyttade från Kil efter försäljning av **Kilsby** säteri, var en dotterdotter till befallningsman Anders Prytz på **Myrhult** i socknen, **Beata** Olsdotter, född **1736**, i tjänst hos Carl **Hierta** och Barbro Magdalena **Gyllehaal**. I **kyrkboken** är noterat: Medföljde herrskapet till Sjöberga. Då måste forskaren följa Carl **Hierta** för att **finna** vart **släktingen** tagit vägen. Efter en lång **forskarvandring** i släkten **Hierta** **finner** han en Carl Anton **Hierta**, som år **1812** plötsligt dyker upp på **Ågården** i Väse. Det kräver vissa klarlägganden.

År **1661** erhöll rådmannen, sedermera borgmästaren i Kristinehamn, Olof Persson privilegium för ett hammarbruk med **2** hamrar i Bjömeborg, det första järnbruket i denna del av Värmland. **Anläggningen** blev i hög grad ett släktbruk i det att **släkten** Nordenfeldt, vars stamfader Olof Persson var, **ägde** bruket ända till år **1896**. Olof Persson nödgades nedlägga verksamheten tillfälligt på grund av **otillräcklig kolskog**. Då anlade han istället en hammarmedja vid Jonsbol **längre** söderut i Visman. Privilegium utfärdades **1684**. Sedan han inköpt **Uppsjöns** hemman och flera skogstrakter återupptog han driften vid Bjömeborg, **denna** gång endast med en hammare.

Jonsbol utvidgades senare genom att Olof Perssons måg J G Erasmi år **1688** fick privilegium på en ny hammare, som kallades Jonsbols västra bruk De båda bruken **nyttjade** dock samma damm.

Jonsbolsbruken stannade kvar i **släkten** och patron Carl Gustaf Erasmi, född

1722, fortsatte driften till dess Emerantia Erasmi, född **1732**, och hennes **make** Adam **Pistolkors**, född **1712**, övertog bruken år **1772**. Adam **Pistol-**

Artikel tidigare publicerad i Väseräven

kors avled i februari **1785**. De hade en dotter, friherrinnan Maria **Sophia Pistolkors**, född **1763**, som år **1789** gift sig med baron Carl Anton **Hierta**. Samma år bosatte de sig på Jonsbols Gamla Bruksgård och övertog järnbruksdriften med inspektör och ett stort antal smeder och övriga anställda. Under bruket fanns även skogs- och jordbruksdrift.

Släkten Hierta

År **1565** **tillfångatog** svenskarna norrmannen Bengt **Hierta**. Han gick senare i svensk tjänst. Av dennes **attiiigar** blev översten, senare generalmajoren Lars **Hierta** (**1718-1778**), och överste Carl **Hierta** (**1719-1793**) friherrar **1771**. Son till överste Carl **Hierta**, Hans Järta (**1774-1847**), som **1800** avsåde sig adelskapet var ämbetsman, politiker och **skriftställare**. Hans meritlista var så omfattande att endast en del av hans betydelse kan nämnas **här**; medlem av Svenska akademien, statssekreterare, landshövding, Erik Gustaf Geijers vän och rådgivare i dennes historiska författarskap. Hans **Järta** var en av Sveriges främsta prosastilister. **Järtas** omorganisation av Riksarkivet fick grundläggande betydelse för svensk hävdaforskning. Johan Gustaf **Hierta** (**1791-1859**) och Lars Johan **Hierta** (**1801-1872**), har även de gått till historien, som framstående publicister och politiker. Lars Johan utgav **1830** borgerligt liberala Aftonbladet.

Kilsby säteri i Kil **ägdes från** år **1663** enligt följande agareämgd. Generalmajor Pehr **Hierta** (**1663-1692**), generalmajor Lars **Hierta**, född **1648**, död **1711**, **ägde** **1690** N Kilen och **Ödegården**, major Lars **Hierta** (**1692-1739**), major Leonard Adolf **Gyllenbaal**, gift med Agneta Elisabet **Hierta** (**1739-1761**), löjtnant Carl **Hierta**, gift med Barbro Magdalena Gyllenbaal (**1761-1763**).

Löjtnanten och baronen Carl **Hierta** sålde **Kilsby** **1763**, till brukspatronen Johan Lundgren, förutvarande **länsman** i **Visnums** härad.

Samma Johan Lundgren köpte **omkring** **1812** Jonsbols bruk i Visnum. Baron Carl Anton **Hierta**, född **1755**, flyttade då med familj **från** Jonsbols Gamla Bruk i Visnum till **Ågårdens** Pipareställe, Väse.

Genom Kungl resolution den **13** maj **1812**, transporterades bostället **Ågården** på kaptenen **H:Baron** Carl Anton **Hierta**.

Vid inflyttningen medföljde fyra av familjens fem **barn**, födda mellan åren **1790-1801**. Efter faderns död **1824**, flyttade alla till den **närbelägna** **Thorsgården** **1825**. Syskonen bodde **där** av och till fram till **1844**. Modern Maria Sophia Pistolkors avled efter två års boende på Thorsgården.

Till Stöpafors bruk flyttade **1821** Sophia Lovisa **Hierta** och **1832** **Carolina** Charlotta **Hierta**. Även sonen löjtnant **H:baron** Carl Johan **Hierta** flyttade dit år **1838**.

Gösta Berlings Saga

Mårbackas trädgårdsmästare medförde till Väse en berättelse om Sophia Lovisa **Hierta** och hennes familjs upplevelser och öden. **Skriften** gömdes i ett bankvalv och har först nyligen kommit till värdefull vägledning.

Sophia Lovisa **Hierta**, född på Jonsbol **1791** bodde på **Ågården** de fyra första åren efter flyttningen. Men sedan kom hon att föra över **släktrådarna** till **Sunne** och Selma Lagerlöfs Gösta Berlingvärld. När hon år **1821** gifte sig

med Gustaf Adolf Sandelin, son till lagman Jan **Sandelin** på **Öjjevik**, anade hon väl föga att hennes svärmor skulle komma att bli förebild till Majorskan på **Ekeby**. Däremot måste hon och övriga familjen på **Ågården** väl ha vetat att denna Gustava **Hallenia Sandelin** (bokens Margareta Samzelius) var ett **ovanligt** kraftfullt och självständigt **fruntimmer**, som gick sina egna vägar. Hon ärvde ju, inte bara i boken utan **också i verkligheten** sju bruk efter sin älskare, den rike Bengt Reinhold Antonsson (i boken "Vackre Altringer") och var säkerligen efter detta testamente ganska intressant och skandalomsusad i Fryksdalen och övriga **Värmland**. Den store **bruksmagnaten** assessor **Antonsson** var en av **Värmlands största bruksägare**. Han anlade år **1760** Antonströms bruk i **Sunne**, vid sjön Björkens utlopp. Av intresse kan vara att **bruksbygget** möjliggjordes genom Antonssons överförande av **400 skeppund smidesratt från Glumshammars bruk** i Väse. Ett av de sju bruken var Stöpafors.

En fråga som kan väcka undran och spekulationer är: Hämtade Selma andra förebilder till Gösta Berlings Saga än majoren och majorskan från släkiema Sandelin och Hierta? Följande parallell kan vara av intresse att belysa:

Grevinnan Elisabet von Thum **Dohna** gick med fara för livet över **vårisarna** till **Ekeby**. Gösta Berling rodde henne senare över Klarälven och hon vandrade ensam mot öster. Pigan Elisabet von Thum födde ett faderlöst barn på en bondgård öster om Klarälven.

Sandelin-Hiertaattlingen Christina Maria Emerantia Alexiema **Sandelin** födde i juni **1854** ensam i **Övre Ullerud** det faderlösa bamet Adolph Axel Filip Sandelin. Var Christina Maria förebild för Elisabet von Thum Dohna?

Slakten lagman Jan Sandelin - Gustava Hallenia

Häradshövding Thure Sandeiin och fru Britta Maria **Linnartsson** var föräldrar till sagans major Jan **Sandelin** född i **Nyed** den **8 november 1749**. Med hustrun Gustava **Hallenia**, född i Eskilstuna **1759**, flyttade de **1786** in på Sjö. De fick **12** barn, **7** flickor och **5** pojkar.

Johanna Gustava Sandelin, född **1780**,

vigdes vid patron Joh Ek **Ers**son, född **1764** i Västergötland, nu huvudägare till **Helgeby**. "Krut-Eken" kallades han efter **krutförsäljning** till Norge. De fick **7 barn** under åren **1805** till **1816**. Patron Joh Ek dog **1824**. **Enkefru Sandelin** Ek flyttade till sin mor på Sjö och bodde där tili **1841**, då hon bosatte sig i Karlstad.

Brukspatron Gustaf Adolf Sandelin, född **1783**, tillträdde **1821** som förvaltare vid **Lötafors bruk**. Samtidigt gifte han sig med friherrinnan Sophia Lovisa **Hierta från Ågården** i Väse. I äktenskapet föddes **3** pojkar och **3** flickor. **1841** flyttade hela familjen till Mariestad.

Kommissionslantmätare Johan Gustaf **Loberg** hade då **blivit** ägare till **Lötafors bruk** Hans dotter Charlotta **Loberg** anses vara förebilden för den rika och vackra hjältinnan Anna **Stjärnhök** i sagan.

Brukspatron Mårten Philip **Sandelin**, född **1784**, blev bokhållare på Bjöme och **befälhavare** där **1810**. Ar **1847** titulerades han brukspatron. Han var **ogift** och hade som **hushållerska** jungfru Lena Falk Mårten P **Sandelin** dog hemma på Sjö.

Lovisa Fredrika Sandelin, född **1789**, gifte sig med häradshövding Gustaf Naucler, född i **Tösse 1788**. Han efterträdde **1831** sin svärfar som lagman på Sjö. De flyttade med sina **5** barn från **Lysvik** till hennes **föräldrahem**.

Sophia Sandelin, född **1792**, blev **1812** gift med kapten Fred **Bauman**, född **1781**. Han blev sedermera major. De bodde på Helgesater men flyttade **1817** till **Ingersby** med sina **4** barn.

Fem av majoren ("Samzelius") och majorskans **barn** kom att bo längre eller kortare tid på något av de sju bruken.

I denna **släktutredning** har bruken och **gårdarnas verkliga** namn bytts ut mot deras benämning i sagans **Löv**sjö härad, **Värmland**.

Lagman Jan Sandeiin dog på **Öjjevik 1824**. **Änkan** Gustava Christina **Hallenia** bodde kvar på **Öjjevik** till sin död **1842**.

Bruksdöd, avsked, fattigdom

Stöpafors, ett större av de sju bruken erhöll **1833** under **lagmanskan Sande-**

lins energiska ledning, privilegium på ytterligare **340** skeppund smide. **1000** skeppund **stängjärnstilverkning** uppnåddes dock först på **1850-talet**.

I anslutning till Jan **Sandelins** död, tillträdde sonen Gustaf Adolf som brukspatron på Stöpafors. Han verkade under **20** år. När **lagmanskan** Gustava **Hallenia** dog **1842** torde **Sandelinfamiljens** kontroll över bruket ha upphört och helt övertagits av **kommissionslantmätare** Johan G **Loberg**. Här **liger** säkerligen orsaken till att Gustaf A **Sandelin** och Sophia L **Hierta** med familj **1841** måste **lämna** sitt Stöpa fors och hembygden.

Sandelin-Hiertafamiljens öden under tiden **fram till 1862** är **till** stor del **okänt**. De flyttade till Väse församling år **1862** och de fyra familjemedlemmarna **kyrkoskrevs** med **beteckningen** **UM vilket** betydde "Utan medel". Patron **Sandelin** och friherrinnan **Hierta** var då **79** resp **71** år gamla. De hade **sannolikt** under den **okända** mellantiden drabbats av det gamla brukssamhällets ekonomiska nedgång från 1800-talets mitt. Efter fem års boende på en gård i **Glumserud**, flyttade de **1867** till gården **Bartna**. Därifrån hade de **utsikt** över sjön till Ve, **Thorsgården** och **Ågården**. Sophia Lovisa måste ha **känt** dragning till denna sin foma hembygd.

Aren **1870** och **1871** lämnade Gustaf Adolf **Sandelin** och Sophia **Hierta** jordelivet. Närmast sörjande var dottern Christina Maria **Emerantina Alexiema Sandelin** med sin sin son Adolph Axel Filip Sandelin, född **1854**. De bodde efter hennes föräldrars död kvar på **Bartna**. Den **21/11 1871** födde hon sonen Carl Gustaf. Adolph flyttade till **Udenäs** i Skaraborgs **län 1877**.

Ar **1882** **finner** man friherrinnan Sophia Lovisa **Hiertas** dotter och hennes då elvaåriga son antecknade på listan över "lösdrivare" i Väse. Modem hade då varit kyrkoskriven på samma gård under femton år.

Det **känns** tragiskt att tänka på att medlemmar av en mäktig och inflytelserik slakt och med anknytning till stora järnbruk i Värmland till sist i Väse kyrkböcker står under beteckningen "Utan medel" och "lösdrivare".

David Engh, 1992

Fortsättning Bilder ur det fördolda

Otryckta källor

Kyrkböcker från Visnums-Kil, Visnum, Väse, Sunne och Över Ullerud.

Tryckta källor

Erik Fernow. Beskrifning öfver Värmland. *Jalmar Furuskog. De Värmländska Jämbruken*, 1924. Svensk Uppslagsbok 1949, 1950. Kungl Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets Handlingar, Göteborg.

Hans Järta

Om Hans Järtas insatser för riksarkivet är följande hämtat från Olof Jägerskiöld: Riksarkivet 1618-1968, Stockholm 1968:

1837 blev tjänsten som riksarkivarie ledig. DA anmälde sig en oväntad aspirant, förutvarande landshövdingen i Kopparbergs län, Hans Järta. Som historisk författare hade han kommit i beröring med riksarkivet, och han föresatte sig nu att lyfta det ur förfallet. (Läget 1837 var att stora delar av riksarkivet förstörts vid branden i Stockholms slott 1697 och att det kvarvarande samt nybildade materialet fortfarande var i oordning./Reds anm). Järta föreslog, att han själv skulle förordnas som chef för riksarkivet men behålla sin landshövdingepension.

Järtas plan gick ut på att riksarkivet med bibehållande av de administrativa uppgifterna i kansliets tjänst skulle utvecklas till en centralanstalt för den historiska forskningen. Under de följande åren byggdes den nya organisationen upp med hjälp av Bror Emil Hildebrand (1806-1884). Det arbete, som på hösten 1837 igångsattes av Järta och Hildebrand, hade i hög grad karaktären av nyröjning. Vad det gällde var att inhämta många

decenniers försummelse och att snabbt göra ett material, som till stora delar rakat i hopplös oordning, tillgängligt för forskningen. Det var då naturligt att man tillgrip ganska summariska metoder, som icke alltid hållit måttet inför en senare tids kritik. Till saken hör också, att den arkivaliska ordnings- och förteckningstekniken ännu vid denna tid var tämligen utvecklad.

På detta sätt bildades av handlingar med skiftande proveniens (ursprung) ämnesordnade samlingar. Men uppmärksamheten ägnades också åt de ursprungliga serierna till exempel av rådslag och rådsprotokoll som kompletterades, förtecknades och registrerades.

Kritiken har inte riktats mot Järtas metod i den då aktuella situationen utan mot den under följande årtionden tillämpade praxis att sönderbryta "organiskt framvuxna arkivbestånd" och fördela dem på de ämnesordnade samlingarna till förmån för forskningens förmenta intresse av snabb och lätt tillgång till upplysningar i ett visst ämne.

Arbetsresultatet var i varje fall imponerande. Det avsedda syftet, att göra arkivbeståndet lättare tillgängligt för forskningen, uppnåddes.

Dataträff

Tisdagen den 17 november samlades ett 15-tal DISGEN-användare till en informell träff på Gamla Badhuset i Karlstad. Flertalet var medlemmar i både DIS och Värmlands Släktforskarförening.

Syftet med träffen var att utbyta erfarenheter kring DISGEN. Klart är att många som har skaffat detta mycket användbara program inte alltid har kommit igång ordentligt. Det finns mycket att lära och då kan man hjälpa varandra vid sådana här träffar.

Intresset för användandet av datorer i släktforskningen är stort och därför arrangerar föreningen en stor dataträff tillsammans med DIS den 23 januari, som när detta läses redan ägt rum (se särskild rapport).

Jag hoppas att träffen skali följas upp med diskussioner hur vi i föreningen skali gå vidare. Kanske vi bör ordna någon kurs? Du är välkommen med synpunkter till styrelsen.

Lars-Gunnar Sander

Dis-kurs

Som framgår av referatet från DIS-träffen sida 10 har framförts önskemål om kurs i DISGEN och övriga program. Några har hört av sig efter träffen.

För att vi skall få en uppfattning om hur stort intresset är, önskar vi att alla som skulle vilja gå en sådan kurs hör av sig till ordföranden

Lars-Gunnar Sander
Telefon 054-87 27 54

Kom ihåg datum

Årsmötet lördagen 13 mars kl 1300 i Gamla Badhuset, Karlstad

FORSKAR PROFILEN

Marie Esplund, stadsarkivarie i Karlstads kommun, berättar om sig själv:

- Redan som liten **älskade** jag att höra på när mormor eller farmor berättade om sin slakt och sina egna ungdomsminnen. Detta intresse inspirerade mig att som specialarbete på gymnasiet göra ett **genealogiskt** arbete om min **farfars** släkt och hur vi fick vart familjenamn. För att klara av detta arbete gick jag en kvällskurs i **släktforskning** och jag var den yngste kursdeltagaren som min kursledare, Gösta Brandberg, **Enköping** då sade sig ha haft.

- Under den tid då jag övningskörde så brukade jag ta med min pappa i bilen och jag fick **köra** mellan hemmet i **Enköping** och Uppsala landsarkiv på **lördagarna**. Detta fick till följd att även min pappa blev intresserad av **släktforskning** och lärde sig att läsa gammal handstil.

- Under de år som jag **studerade** på högskolan i **Örebro** och den period som jag därefter var **arbetslös** blev biblioteket (med litteratur och **mikrofilmer**) mitt andra hem. En **tioveckors praktik** under **högskolestudierna**, som förlades på Örebro stadsarkiv, visade mig vad jag skulle syssla med. Beredningsarbeten på folkrelsernas arkiv och Örebro

läns företagsarkiv ledde mig vidare till en yrkesutbildning i **arkivkunskap** vid Stockholms universitet. Efter detta studieår följde ett sjukvikeriat på Örebro stadsarkiv till en heltidstjänst på Karlstads kommunarkiv. På **kommunarkivet**, **där** jag arbetat sedan februari 1989, hjälper jag de olika förvaltningarnas personal, **journalister**, akademiska forskare, släktforskare, lokalhistoriker och andra intresserade att **finna** material.

- **Släktforskningen** har jag inte lagt på hyllan. Jag söker mina **Värmlandsanor** och de senaste **två** åren har jag **försökt** kartlägga smedsläktema Bock, Box eller Bäck som arbetat på nästan **alla bruk** i **Värmland**. De har även sina efterlevande i bl a Göteborg, **Eskilstuna**, Stockholm och i Örebro län.

- **Släktforskningen** har i mitt fall alltså lett vidare till både ett yrke och intresse för lokalhistoria och övriga närliggande forskningsgrenar.

Marie Esplund

Släktforskarförteckningen

Breven med forskarblanketteman flyter in i jämn ström. Ett stort tack till **alla** som inte väntar till sista minuten. Hittills har ett femtiotal inkommit, de flesta korrekt ifyllda. Men det kan vara på sin plats med lite ytterligare information.

Forskarförteckningen är helt fristående från 1988 års katalog över Värmland. Uppgifterna registreras inte på **samma** sätt. Bland annat **finns** ingen tidsperiod angiven. Jag har försökt "översätta" dessa, men kan inte garantera att uppgifterna blir som forskaren **täckt** sig. Ni som vet med er att ni refererat till gamla katalogen, var snäll och skicka in ny blankett så att jag har den senast 15 mars 1993.

Använd inga förkortningar! **Ö** kan vara både östra och övre. **Skriv** endast en ort/släkt/specialforskning per rad. Räcker inte sidan till så går det bra att fortsätta på vanligt papper.

Tänk på att t ex i Värmland **finns** sockarna Norra Ny, Södra Ny och Jösse Ny. Det räcker **alltså** inte att bara **skriva** Ny socken. I många **fall** kan sammanhanget ge rätt socken, men inte alltid.

En annan självklarhet. Fyll i hela din egen adress och telefonnummer!

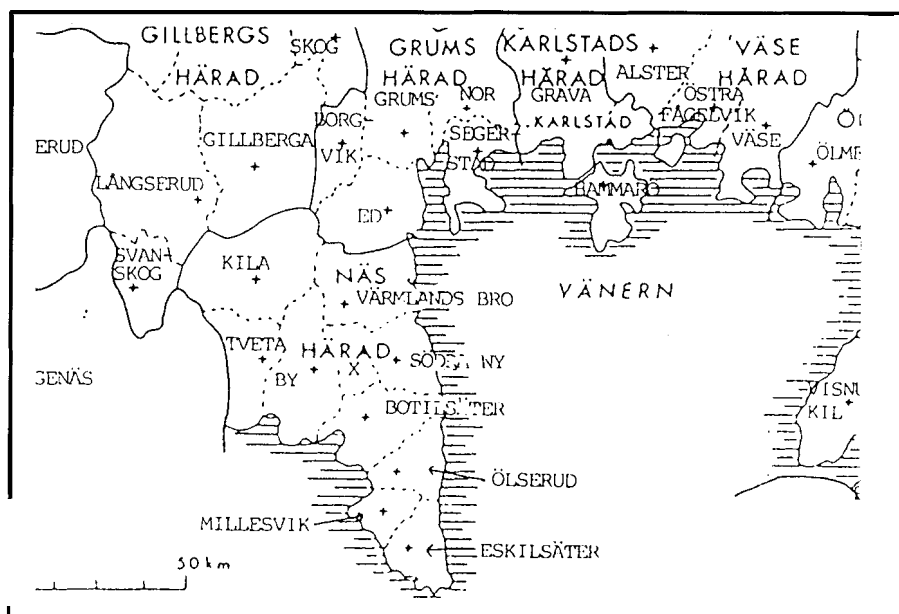
Gunnar Jonsson

Anbytarträff i Saffle

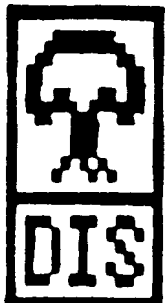
En **anbytarträff** för Näs härad hölls den 7 november 1992 vid hembygdsgården i Saffle. Vård för träffen var Gunnar Jonsson. Red var tyvärr förhindrad närvara men enligt rapporter hade ett 10-tal släktforskare mött upp, varav några från Saffle Släktforsarklubb.

Karta för Näs härad

DIS - träff

Ett 50-tal medlemmar hade samlats till DIS-träffen i Gamla Badhuset den 23 januari. Man kunde konstatera att det fanns ett intresse och en nyfikenhet även hos medlemmar, som inte använder

datorm i **släktforskningen**. Bo Klewe från DIS hade kommit från Linköping för att informera om och visa DIS-programmens möjligheter. Han berättade att DIS (Föreningen för datorhjälp i släktforskningen), som startade 1980 är Europas äldsta **datorsläktforskarförening**. Man började med ABC80 och har sedan utvecklat programmen för användning i moderna persondatorer.

3 nya medlemmar per dag

1992 hade man 1600 medlemmar. Under slutet av 80-talet har man i medeltal fått 2 nya **medlemsanmälningar** per dag; den senaste tiden **har** det tenderat till att bli cirka 3 nya medlemmar per dag.

DIS syften är:
Undersöka möjligheter
Utveckla metoder
Sprida kunskap
Stimulera släktforskning

DISGEN

DISGEN är huvudprogrammet, **kring vilket** de övriga programmen är uppbyggda. I det programmet kan man hantera upp till 30 miljoner personer i upp till 100 generationer med upp till 7 giftermål per **make/maka** och upp till 30 barn per **förälder**. I princip obegränsad mängd uppgifter kan lagras per person. Löpande text från **textfiler** kan hämtas. Alla dessa uppgifter begränsas av datorns minneskapacitet. Man kan ur inmatade uppgifter **skriva** ut antavlor,

stamtavlor, **personakter**, tabeller, alfabetiska listor, tidsdiagram m m.

DISBYT

Detta är en central databas, **lokaliserad** i Växjö. Man kan antingen koppla upp sig via modem eller sända in diskett med basuppgifter hämtade från uppgifter ur egna DISGEN-data. Man får då **tillbaka** disketten med uppgift om **eventuella** "träffar". I denna databas **finns** uppgifter fram till år 1900 för att ha en god marginal **till** risk att komma i **konflikt** med datalagen.

DISFOR

Denna databas används för inmatning av den nya släktforskarförteckningen, som just nu under uppbyggnad genom Sveriges Släktforskarförbund (se sida 9). Databasen är placerad i Linköping, men kommer att **finnas parallellt** i Stockholm, Göteborg och Lund.

DISKART

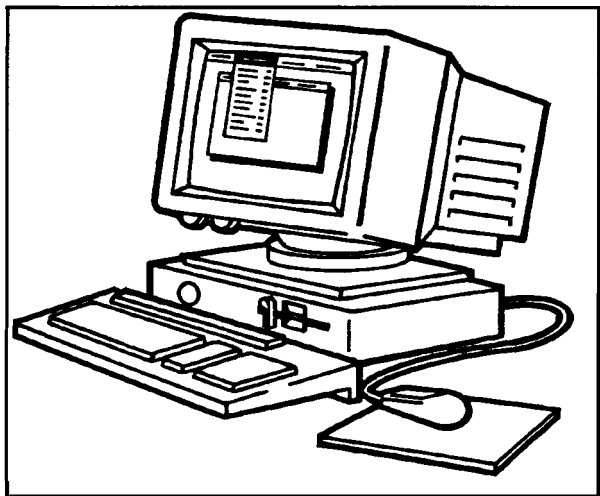
Detta är ett projekt under utveckling. Man använder data från lantmäteriets databas med koordinater. Med hjälp av detta system skall det vara möjligt att återge kartor med sockengränser samt förse dem med egna figurer som till exempel anornas boplatser.

DISBILD

Med detta system avser man utnyttja **tekniken** att lagra bilder i dator. Systemet **kräver** dock stort minnesutrymme, och kommer väl att kunna utn **as** fullt ut tillsammans med **kompaktskivminne (WORM)**. **Tekniken** ger stora möjligheter och används t ex av läns museet i Härnösand för att bevara fotografier av museets föremål.

DISFAMILY

Disfamily är en uppringbar databas. Med denna kan man komma i kontakt med DISBYT och andra databaser.

Man skall utbyta meddelanden mellan varandra med hjälp av en s k elektronisk brevlåda.

Data från DISBYT hade lagts in i en demonstrationsdator och deltagarna fick möjlighet att söka i databasen. Några av deltagarna fick "träffar".

Bo Klewe nämnde att det även finns andra datorsystem för släktforskare. Det andra stora systemet med stor spridning i Sverige är HOLGER. Dessutom finns amerikanska system till exempel My Family. Man får dock se upp med amerikanska system, så att man får versioner som kan hantera å, ä och ö.

Vilket system är bäst?

Det vill inte VärmlandsAnor försöka att svara på. För den normale **släktforskaren** med något elier några 1000-tal **kända** anor torde det val vara egalt - huvudsaken är att man själv är nöjd med systemet. De flesta seriösa system klarar det normala behovet. Men önskar man byta anor, så är ett system, som används av flera andra släktforskare, att föredra. Och då har DIS-systemen stora fördelar. Där **finns** även möjlighet till utbyte av **andata** inom Norden.

Vid träffen framfördes önskemål om att vår föreningen skall anordna kurser i DIS-användning. Sådana tankar **har** redan framförts av bland annat vår ordförande och kommer att diskuteras i styrelsen.

Bernhard Granholm

Arbetsvandringar från Gillberga till Horten åren 1839 - 1840

Det var med stor tillfredsställelse som jag i nr 1992:3 av VärmlandsAnor läste Bernt Holsts artikel "Emigrasjonen fra Sverige til Horten og omland i 1830- og 1840-årene". Där stod att många svenskar varit med och byggt upp norska marinens varv i Horten, bland dessa en del från Eda och Gillberga i Värmland.

När jag - för att skriva en artikel till Gillbergas sockenbok om arbetsvandringar och emigration - läste husförhörslängder från 1733 och framåt i tiden, fann jag att ett tjugotal gillbergabor fått arbetsattest till Horten åren 1839-1844. I uppslagsboken stod att norska marinens varv började byggas de åren och min gissning blev att gillbergaborna fick arbete med detta.

Tre män fick attester 1839: Jan Nilsson i Ökne f 1793, Carl Olsson i Granbäck f 1816 och Per Jansson i Skomperud f 1817. Aret därpå gav de sig iväg igen i sällskap med ytterligare fyra män. Av dem var soldatsonen Nils Jonasson Oken i Ökne f 1821, så ung att han måste ha sin faders skriftliga tillåtelse för att få arbetsattest. Tydligt gick det bra för även 1841 fick han attest till Horten tillsammans med elva andra män. 1842 fick fem män arbetsattester till Horten, men 1843 var ingen attest utskrivet dit. Den sista attesten till Horten skrevs ut 1844 till drängen Jan Persson i Granbäck f 1811. Under dessa fem år fick 21 män ut 28 attester, därav fem män från Ökne med nio attester och fyra män från Granbäck

med fem attester. Om Carl Olsson i Granbäck står noterat: "Vanför av slag så illa att han knappt kan tala, fick det i Horten".

Det framgår av Holsts artikel att Marinestasjonens chef år 1838 skickade en skrivelse till bl a landshövdingen i Värmland om behovet av arbetskraft till Horten. Skrivelsen har förmodligen kungjorts i kyrkorna, för redan den 21 januari 1839 skrivs första attesten ut, 18 februari den andra och 5 april den tredje. Enligt artikeln kom det under senare hälften av 1840-talet många arbetssökande till Horten både från Norge och Sverige, men då hade gillbergaborna fått andra mål för sina arbetsvandringar.

Gunnel Kvarnström

Intervju med Nils Börjeson

Slaktsökning

Nils Börjeson har sina rötter i Östmark i norra Värmland och har gått i realskolan i Torsby i slutet av 1930-talet. Det föll sig naturligt för honom att i början av 1970-talet börja forska om sin hembygds forna dagar. Detta resulterade i att nu har till Östmarks Hembygdsförening och till en kusin i Lekvattnet lämnats åtskilliga noteringar av dessa bygders historia och persondata.

Efter skolan i Torsby blev det så småningom Kallinge och flygflottiljen F17 som blev arbetsfältet. Därifrån är nu Börjeson pensionerad. Vid intervjun som VärmlandsAnor fick mitt i flyttningsbestyr från bostaden i Karlstad säger Börjeson:

- Jag vill inte kalla mitt arbete släktforskning. Det är så pretentiöst och liknar mest vetenskapligt arbete. Det är inte så vi arbetar, vi de många som söker oss tillbaka till våra förfäder. Vi söker och därför vill jag kalla mitt och många andras arbete för slaktsökning.

- Sedan är det ett annat fel som vi gör, när vi med entusiasm startar vårt sökande bakåt i tiden. Vi borrar på djupet för att så snabbt som möjligt komma till det dunkla 1600-talet. Men samtidigt riskerar vi att fel uppstår, präster har skrivit fel, vi har inte dubbelkollat tidsuppgifterna och vi har inte med tillräcklig skepsis tolkat det trovärdiga i noteringarna från gamla tider.

- Ibland klandrar vi oss själva för att vi inte låtit våra äldre få berätta för oss om sina minnen. Det är detta jag vill ha fram. Vi kan lugnt lämna dessa gamla tider, detta 1600-tal som vi måste tolka och 1700-talet som har knapphändiga uppgifter och svårlästa böcker. Detta kan våra efterkommande, nästa generationen, mycket lättare hantera genom att den tekniska utvecklingen blir så mycket vassare i hjälpmedel. Vi ska ägna oss åt att dokumentera vår farfar och farmor. Helst ska vi medan de ännu lever låta dem tala om sitt liv, om

sina bekanta och bekantas bekanta, och teckna ned detta i ljudupptagning eller på papper. Där berikar vi vår egen släktskildring på ett sätt som ingen annan kan göra och så får vi bevarat det som inte kommer att stå i några kyrkböcker. De relativt närliggande tiderna är viktigast att dokumentera.

Nils Börjeson har i Torsby-Klarälvsposten skrivit en rad artiklar under samlingsrubriken "Förr i tia" och torde därför i denna tidnings spridningsområde ej vara helt okänd. Beslut är dock nu fattat om att slutliga bostadsorten efter pensioneringen som flygofficer blir Kallinge.

VärmlandsAnor har en aning om att det inte är enda gången som vi får möta namnet Nils Börjeson i dessa spalter.

Harald Persson

Jämnårig med farfars syster

I mitt forskande har jag snubblat på två notiser som kanske kan vara av allmänt intresse.

Den första är uppgifterna från biskop Nils Lövgren (ur Karlstads Stifts Julbok 1951) om hans uppväxt och släkt. Där förekommer en spridning på 42 år mellan första och sista barn. Det mest anmärkningsvärda är kanske ändå det faktum att av de två flickor som föddes samma år (1849) så var den ena farfars syster till den andra!

Den andra notisen är hämtat från Säfte-Tidningen och handlar om skräddaren Stefanus vandring till Stockholm i koleratider på 1800-talet.

Säregna släktförhållanden

Ur minnesanteckningar gjorda av biskop Nils Lövgren: Min mor var av bondesläkt. Hennes far (Olof Andersson) hade nog efter förhållandena varit välbärgad. Han hade dock en mycket stor familj, var gift tre gånger. Äldsta barnet, en son i första giftet, föddes i hans yngre år; yngsta barnet, en dotter på hans ålderdom. Avståndet mellan dem var 42 år. Detta gjorde det möjligt, att sonens äldsta barnbarn, alltså min morfars äldsta barnbarnsbarn var ungefär jämnårigt med morfars yngsta barn. (Nils var son till Anna, född 1810).

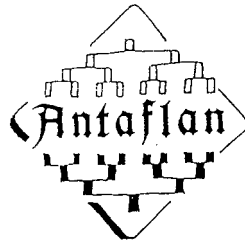
Utdrag ur släkttabellerna:

= Tabell 1 = Anderssons Olof, f 1776, Hemmansägare, d 1861, g 1:0 m Olsdtr Britta, f förmodligen 1784, d av håll och styng 1808, g 2:0 m Olofsdtr Maria, f 1789, d 1840, g 3:0 m Jonasdtr Lena, f 1818.

Barn i första giftet Andréas, f 1807.

Barn i andra giftet Anna, f 1810; se tabell 2. Olof, f 1813, d i mässlingen 1820. Johannes, f 1816, d i mässlingen 1820. Swen, f 1818. OLOF, f 1822. Stefanus, f 1825; se tabell 3. Maria Greta, f 1830, d i kikhosta 1832.

Barn i tredje giftet Johannes, f 1841, d i rödsot 1843. Anders, f 1841. Gustaf, f 1843. Maja Kajsa, f 1846. Britta Lisa, f 1849.

Nr 22

Här är min antavla. Jag begränsar den till mina anor från Värmlandsnäs.

Trots att jag numera nått ett väsentligt mål för mina efterforskningar - att "fånga in" föräldrarna till min ffff Olof Pehrsson från N Grimbråten - vill jag ännu ej återkalla den efterlysning som jag gjorde om Olofs fader i Nytt från Värmlands släktforskarförening nr 1990:4, Anor sökes nr 124. Fortfarande saknar jag nämligen vissa data.

Det som lett mig fram till målet är mycket kortfattat: Olofs yngsta syster Maria Persdotter var gift med Erik Andersson Torfman och avled i Torfverud, Ölserud, 1804-03-25 (pag 256), "48 år gammal". I födelseboken återfinns Maria Persdotter såsom född i N Grimhult 1755-10-07 (pag 8) av föräldrarna Per Håkansson och Ingrid Andersdotter.

= Tabell 2 (generation 1) =

Olsdtr Anna, f 1810, g 1832 m Jansson Erik, f 1802.

Barn Eriksson-Lövgren Johannes, f 1833. Anna Stina, f 1835. Olle, f 1837. Erik Gustaf, f 1842. Eriksson-Leuwgren Anders, f 1844, d 1911. Carl Petter, f 1/3 1847. Maja Lisa, f 1849. Eriksson-Lövgren Nils, f 1852, d 1920.

= Tabell 3 (generation 1) =

Olsson Stefanus, f 1825, skräddare, g 1851 m Johannesdtr Karolina, f 1831.

Stefanus vandring

Ur Säfte-Tidningen: I början på 1870-talet styrde skräddaremästare Stefanus Olsson i Ingersbyn, Kila, även kallad Ingers-Staffan, sin färd till Säfte. Han hade då ett tag hälsat på i Stockholm. I Kila hade han egendom jämte skräd-

För Per Håkansson - som erhöll fasta å viss hemmansdel i Grimbråten 1746-03-10 - har jag inte kunnat utforska födelsestiden. Födelseböckerna före 1754 saknas ju för Ölserud. Ej heller har jag kunnat återfinna uppgift om honom i förteckningarna över de döda inom samma socken. Ingrid Andersdotter från N Grimbråten begrovs 1772-02-23 (pag 80) 52 år gammal och benämnes då "gifta hustrun". Maken Per bör därför ha levat vid den tidpunkten. Inte heller synes han finnas i husförhörslängderna i Ölserud 1777-1782. Det kan därför misstänkas att han avled senast 1777. Eller hade han avflyttat före det året till annan församling?

Det måste här påpekas att ovannämnde Per Håkansson ej är identisk med Per Håkansson f 1727, gift med Ingrid Olsdotter f 1732, även dessa från Grimbråten.

Hugo Almqvist
Torsgatan 2
753 15 UPPSALA

deriet. Såsom sed var på den tiden gick han runt i gårdarna och sydde. Pressjärn, nål och tråd och sax var det enda som behövdes i attiralj. Tyget hade mororna själva ordnat med, även om de inte alltid vävt det.

I mitten på 1860-talet härjade koleran i Sverige. Då lade Staffan undan sygrejorna för att tillsammans med "Johannes i Vivas" gå till Stockholm, där de båda blevo renhållare. I betalning fingo de 5 riksdaler om dagen - det var mycket pengar på den tiden, då en dränglön för ett helt år var 18 riksdaler, ett par stövlar och lite tyg till ett par blaggarnsskjortor och möjligen ett förskinn. Utom de fem riksdalerna fingo renhållarna brännvin så mycket de ville dricka, och eftersom brännvinet minst av allt var en föraktad dryck på den tiden, var förmånen värderad, särskilt i koleratider.

Antavla för: HUGO ALMQVIST, f 1910-05-30 i N Råda(S). B=Botilsäter. NH=N Hökhult. Ö=Ölserud. NG=N Grimbråten.
 Samtliga socknar i S-län (utom Uppsala)

Nr	I	II	III	IV	V
2	ALMQVIST OSKAR ALBIN LANDSFISKAL f 1877-07-29 Torserud, B d 1948-01-18 Alster g 1909-12-05 Karlstad	OLSSON OLOF PETTER H-ÄG GODSÄG f 1841-10-03 NG, Ölserud d 1919-02-11 Säffle g 1865-07-16 ÖLSDTR CHRISTINA f 1836-11-29 Järnerud, B d 1908-11-02 Säffle	OLSSON OLOF HEMMANSÄG LANDSTINGSMAN f 1799-07-10 Ölserud d 1844-09-25 Ölserud BENGTSDTR INGRID MARIA (MAJA) f 1802-08-07 Finserud, B d 1821-11-11 ANDERSSON OLOF f 1889-09-16 Järnerud, B d 1844-06-06 Botilsäter	16-31 PEHRSSON OLOF NÄNDEM Ö(NG)? - NG ANDERSDTR ANNA Ö(N Hörhult) - NG MATTSSON BENGT ÅBO Finserud, B - Finserud, B ANDERSDTR LISA NH, Ölserud-NG SVENSSON ANDERS Järnerud, B-d:o ANDERSDTR ANNIKA Botilsäter-d:o OLOFSSON PER ÅBO Ny-Botilsäter JACOBSDTR MARGARETA Millesvik-	32-63 HÅKANSSON PER DANNEMAN Ö?(NG?) ANDERSDIR INGRID LARSSON ANDERS BRUKARE PERSDIR BRITTA JANSSON MATS ÅBO Finserud ANDERSDIR MARIA LARSSON ANDERS BRUKARE i NH PÅRSDIR BRITTA ANDERSSON SVEN Järnerud?, Botilsäter HALFVARSDTR MARIA PÅRSSON ANDERS LARSDIR MARGARETA PÅRSSON OLOF Ny JANSDIR CATHARINA ERICSSON JACOB Låxered, Millevik BERM MARETH
1	Ansökare: ALMQVIST OSKAR HUGO LÄNSASSESSOR f 1910-09-30 N Råda og Bosatt 1992 i Uppsala(C)				
3					

Fortsättning från sida 12

Efter denna utflykt begav sig Stefanus Olsson åter hem, **sålde** sin egendom och bosatte sig i Säffle där han byggde sig ett hus snett emot där **Skräddar-August** bodde, dvs den fastighet, som "90-tusingen" Johansson senare var ägare till.

En son till Carl-Johan, som kallade sig Löfgren, hade lärt till **plåt-** och **kopparlagare** hos kopparlagare Svensson i **Åmål**. Åt honom byggde fadern 1879 verkstad inne på gården till fastigheten - landsvägen tiii Kila gick förbi här på den tiden. Här drev denne sedan sitt yrke till dess han efterträddes av sonen Anders Löfgren, **vilkens** son också som bekant fortsätter **farfadems** verksamhet. Stamfadern Stefanus Olsson levde fram på 1890-talet.

Barn **Löfgren Carl-Johan**, f 1853, d 1915. **Stefanusson Olaus**, f 1856, d 1857. **Stefanusdtr Mathilda Maria**, f 1858, d i halssjukdom 1865. **Stefanusdtr Sofia**, f 1860, d i halssjukdom 1865. **Stefanusson-Löfgren Axel**, f 1863. **Stefanusdtr-Mithander Sofia**, f 1868. **Löfgren Anders Ludvig**, f 1871, d 1879. **Stefanusson-Löfgren Adolf**, f 1874.

Peter Funke

Köp av kyrkobok

I Silleruds första födelsebok (C:1) står följande antecknat:

Anno 1683 om Per **Mistio** köptes **thenas Silleruds Kyrkio Boock** i **Carlstadh** för 4 Dahler, 36 öre smt.

Uthi hvilken finnes antecknad:

1. Alle **Kyrkionens** inkompster.
2. Alle utgifter.
3. Heres mången som **ähre** döpte, **wijgde** och döde i **thenna** för **samblingen** från den 1 May Anno 1683.

Anno 1683 den 28 May första gången Kyrkio häftes **upplästes** sedan iags kom **hijt räcnade** iags **tillijka** me **nemdemanen** Knoppen, samt **Kyrkiwerden** och sex män och fans der inne 4 1/2 Rx **Silfver** Courant och 4 öre smt.

Gun Albinsson-Karlsson

Släkträff i Gillberga

En lördag i augusti samlades **drygt** 100 personer till en **släkträff** vid Gillberga Brunn. Träffen var ett resultat av mångårigt **släktforskningsarbete**. Vädret var strålande och gästerna kom från Sundsvall i norr och Hälsingborg i söder, från Stockholm, Uppsala, Uddevalla och Jönköping. Dessutom alla Gillbergabor som genom generationer har varit bygden trogen i över 300 år.

Gerda Kleimert hälsade gästerna **välkomna** och **uttryckte** sin glädje över den stora uppslutningen. En god middag serverades, och man måste ge en eloge tiii restaurangen som **kunde** ordna för så **många** ute på landsbygden. Aven, om en del fick vänta lite så var humöret gott och det var inte långt mellan skratten. Efteråt samlades släkten ute i parken för att bekanta sig med varandra.

Så tog underhållningen vid. Först spelade skolflickan Cecilia Knutsson **från Skoghall** några sånger på orgel. **Kör-** och musikedaren Uldine Björlin, **Säffle**, underhöll med dragspelsmusik och ledde en stunds allsång vid kaffet. **Kjell-Åke** Edesgård, Forshaga, barnbarn till den äldsta deltagaren **Agnes Gerden** från Forshaga, som ofta är anlitad för att sjunga i kyrkliga sammanhang, sjöng några gamla sånger och som avslutning sjöng han Värmlandsvisan, som klingade vackert över Gillbergadalen.

Gerda Kleimert tog vid och läste en historik **skrivnen** på vers. Hon **läste** också ur sin **släktbok** en redogörelse över upphovsmannen för denna släkt, Gustav Andersson Berg och hans **hustru** Anna Olsdotter. Gustav Andersson Berg var faltjägare och kalfaktor vid **Trossnäs**. Han tröttnade på **militäryrket** och blev **baptistpräst** i stället. Han blev väckelsepredikant, gick **omkring** i bygden och predikade, döpte både små barn och vuxna i ett tjärn i **Hällsbäckeskogen**; han kallades **Människan** för att han var så **hjälpssam** mot alla. I slakten fanns också den legendariske **evangelis-**

Gerda Kleimert, Säffle

ten Carl **Viktor** Gillen. Han var stor **väckelsepredikant** som hade hela världen som arbetsfalt. En tid bodde han i Säffle där han lät bygga det s k **Gillenska** huset vid Stortorget. Det var ett stenhus. Det förstördes i mitten av 60-talet genom eldsvåda, men hade då redan utrymmts för att rivas.

Så blev det tid för slakten att bekanta sig med varandra och glada rop hördes här och där när man återsåg släktingar och fick bekanta sig med de unga och fick veta vilken gren dessa kom **ifrån**.

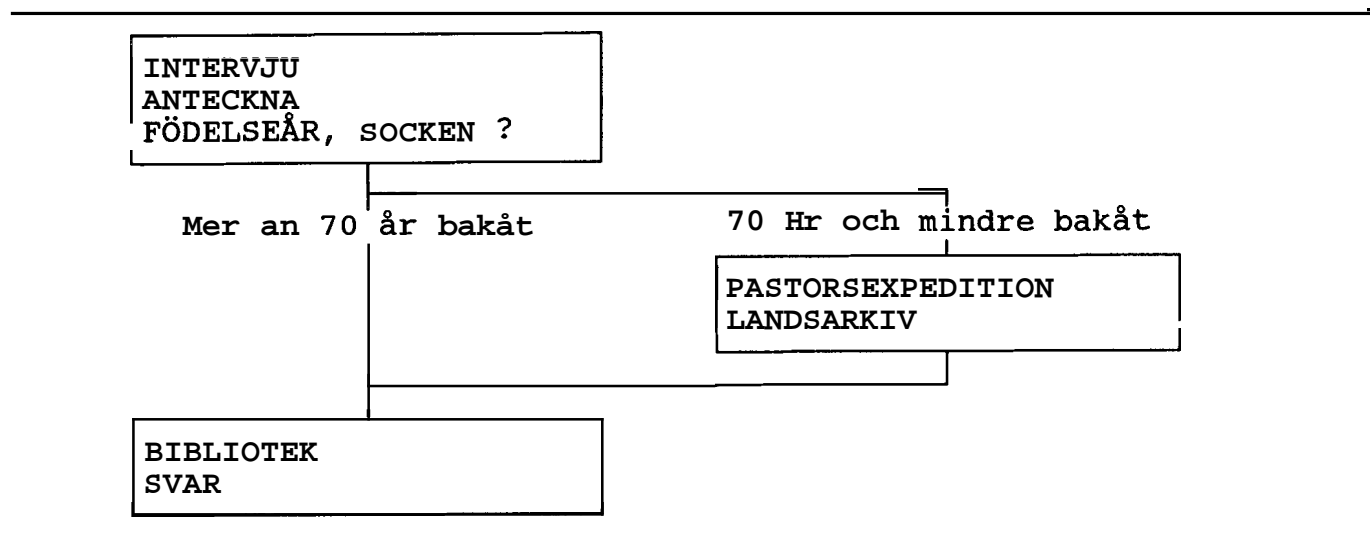
Bertil Karlsson, Säffle, var en flitig fotograf och han visade en karta från 1800-talet över Gillbergadalen och Hälisback På **kartan** fanns de gamla stigarna, där **fäderna** vandrat till sina torp. Där fanns också namnen på torpen utsatta. Gerda **Kleimerts** **släktbok** förevisades. Den väckte intresse.

Så avslutades träffen och alla var nöjda och uttryckte önskemål om att få mötas igen nästa år. Efter avslutningen gjordes ett besök på Gillberga Kyrkogård där många fäder vilar.

Arrangör för **släkträffen** var Gerda och John Kleimert samt Uldine och Bert Björlin, **Säffle**.

Geri Kleimert

Hur börjar man släktforskning ?

Figur 1. *Forskningsväg för släktforskning*

Fråga

Här är några **grundläggande** regler när man börjar **släktforskning**. Börja med att **fråga** de äldre om vad de vet. Detta är en sak som man bör tänka på även innan man börjar **släktforskning**. Även om man just **frågetillfället** inte är intresserad av släktforskning eller har tid med detta, så är det värdefullt att anteckna uppgifter om de föregående generationerna så långt det går att få för att senare ha **tti** hands. Bra är också att ha frågorna och svaren inspelade på band.

Forska

Normalt får man födelsedata på någon som är den äldst **kända** i släkten. Börja **forskningen** utifrån denna uppgift! (Se **fig 1**). Givetvis kan man ju kontrollera även kända uppgifter i **arkiv**. När man **bestämt** sig för var man skall börja forska så har man två vägar att gå och detta är beroende av på vilket år man börjar på.

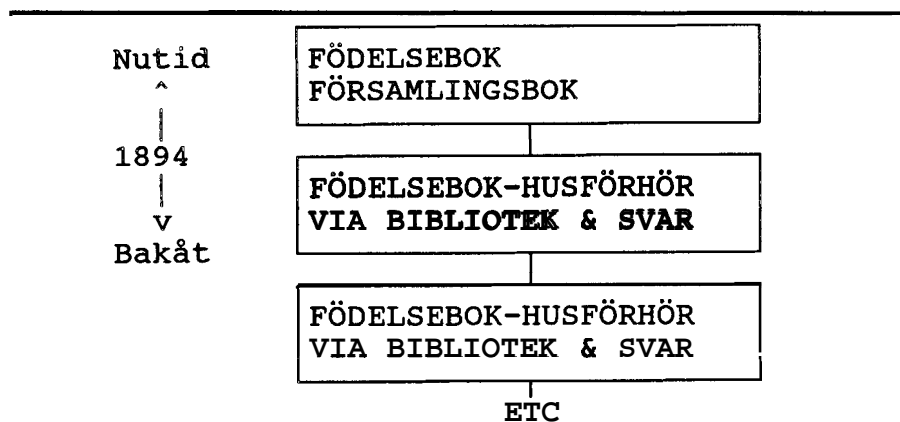
Sekretesslagen anger **70 års** sekretess för **folkbokföringsuppgifter**. I år, **1993**, galler sekretess alltså för uppgifter från **1923** och framåt. Man måste då kontakta **pastorsämbetet** för den socken det galler. Uppgifterna man söker kan finnas **där**, men kan också vara

levererade till det landsarkiv som är **arkivmyndighet** för aktuell socken. Sekretesslagen säger att man får ta del av de uppgifter i arkivet, som finns om en själv. Det **tolkas** så att man även kan få uppgifter om avlidna personer i **släktled** rakt bakåt. Besöker man pastorexpeditionen eller arkivet och **själv** läser de uppgifter som söks så är det gratis. Ber man **landsarkivet** ta fram uppgifterna, **så** debiteras en **fastställd** avgift - pastorexpeditioner kan ta betalt.

Börjar man på **1922** och tidigare, så kan man besöka ett bibliotek och där **låna** mikrokort från SVAR. För vissa **län** finns inga SVAR-kort från **1922** utan enbart från **1920** och tidigare. Då

måste man även här gå via pastorexpedition-landsarkivet men då utan sekretessrestriktioner.

Oavsett var man börjar så startar man i normalfallet med födelseboken för den socken det galler (**fig 2**). En födelsebok är en kronologiskt förd **förteckning** över födda personer. När man då funnit den man söker, så går man över **tti** **husförhörlängden/församlingsboken**. I födelseboken har man i normalfallet funnit **föräldrarnas** namn samt i vilket by eller på **vilken** adress familjen bott. I många fall hänvisas även **tti** **sidnummer** i husförhörlängden/församlingsboken.

Figur 2. *Flödesschema för släktforskning*

Fortsättning Hur böja . . .

Husförhörlängd eller församlingsbok är förd **topografiskt**, dvs efter byar och adresser inom socknen. Husförhörlängder fördes fram t o m **1894**. Evad det gäller personuppgifterna är det i princip ingen **skillnad** mellan en husförhörlängd och en **församlingsbok**. I den förstnämnda finns även noteringar från husförhör införda. Det man skall söka här är **föräldrarnas** födelsedag och -socken. Utifrån dessa uppgifter går man till födelseboken för angiven

socken och återupprepar ovan angiven rutin.

Ovanstående gäller om **arkivhandlingarna** finns. Ibland finns dock luckor i materialet. Kyrkböckerna kan vara bristfälligt förda **och/eller** de **kan** vara förstörda av brand eller fukt. De kan också ha försvunnit eller vara skadade av andra orsaker. Då får man gå andra vägar. I en del fall finns s k rekonstruerade kyrkböcker, dvs någon har med **mantalsregister** och andra arkivhandlingar som grund gjort upp födel-

seböcker och församlingsböcker och gett ut i bokform. Om inte heller **rekonstruerade** kyrkböcker finns så kan man söka i annat arkivmaterial, främst **mantalsregister**.

Redovisat flödesdiagram, Figur 2, visar den **generella** vägen för **släktforskning**. Men som nämnt finns det undantag, där ovan angivna regler inte galler. Då är det råd vi kan ge att begära hjälp.

Hjälp kan fås från **släktforskarföreningar** och **arkivpersonal**.

Ur Nordmarks härads dombok

Postgången Karlstad-norska gränsen 1669

Anno 1669 den 15, 16, 17 Nowembris

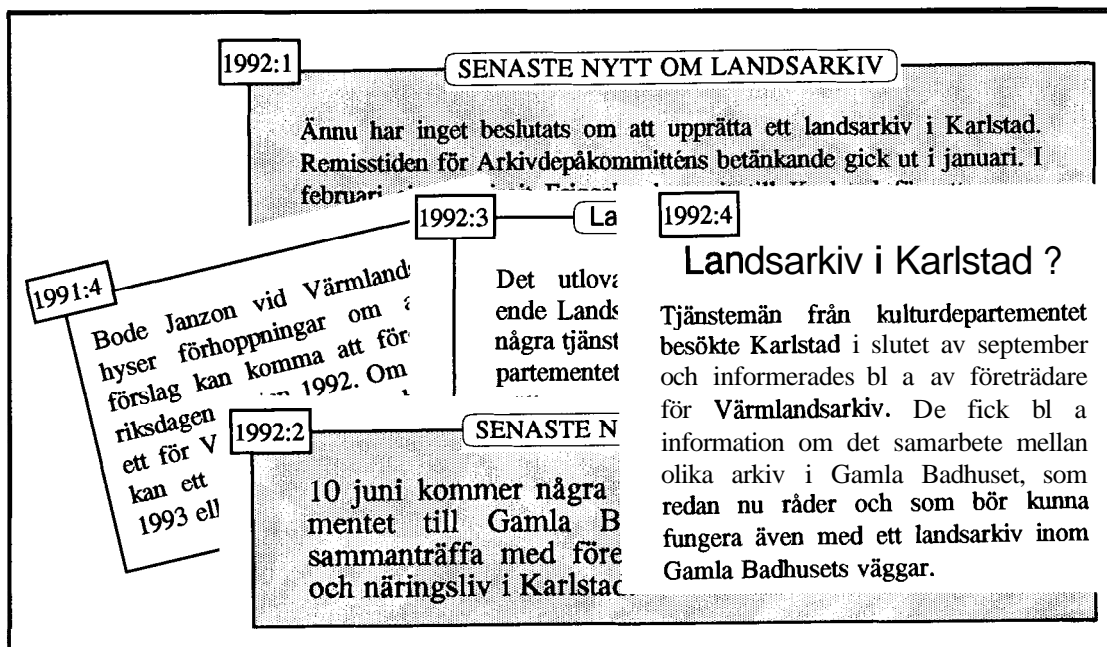
Allest efter godh **ricktighast medh** påstlöpanDET och **giästgifverij**t fans wara af nöden att anställas **millan** Carlstad och **Gräntzen**, wid Nordmarken ty blef **bemälta** **Päst** ricktat och **stält**, efter Ordinarie **Stäckholms** Pästens ankommande och afgångande till och från bemälte stadh som föllier:

- 1/ Kommer **Pästen** från Carlstadh till **Lillenor** tisdagar, aftonen 1 1/2 mil.
- 2/ Till Malsiiö onsdag morgonen, 2 mil.
- 3/ Till **Öckna** onsdagsaftonen, 2 mil.
- 4/ Till Backa Torsdags Mårgon 1/2 mil.
- 5/ Till Grinsbyn Torsdagsmiddagen, 2 mil.
- 6/ Till **Snarkijhl** Torsdagsqvällen 1 1/2 mil.
- 7/ Till Lefverhögen omkring om **Fredagsmårgonen** kläckan 10, 1 mil.
- 8/ Till Backa o **Sunstabyn** till Fredagsmiddagen, en o 2 tredjedels mil.
- 9/ Till W:a Wijker till Lördagsqvällen, 1 mil.

vice wersa

- 1/ Från W:a Wijker till Sundstabyn, Lördags-aftonen, 1 mil.
- 2/ **Derifrån** till Backa och Lefverhögen, Söndagsmiddagen 1 2/3 mil.
- 3/ Till **Snarkijl**, Söndagsafton, 1 mil.
- 4/ Till Grinsbyn, Söndagsqvällen, 1 1/2 mil.
- 5/ Till Backa i Långserud **sn** till **Måndagsmiddagen**, 2 mil.
- 6/ Till **Öckna** till Måndagens afton, 1 1/2 mil.
- 7/ Till Malsiiö **till** Måndagsqvällen, 2 mil.
- 8/ Till **Lillenor** till Tisdagsmiddags, 1 mil.
- 9/ Till Carlstadh med Ordinarie **Pästen** från **Wännersbårgs** **Åfvanskrefne** Pästbönder **Ähro** ock satta till **Giästgifvare** att hiälpa den resande **fortt** för **penningar** med hästar och fordonskap. Så att the som **här** emot bryta antingen **uthi** **Pästwäsendets** eller och Wärden eller **Giäster** **uthi** **Giästgifveriet** Straffas efter **Kongl Majt:s** Päst och **Giästgifvarordningen**.

Landsarkiv i Karlstad?

Omnämmt i Nädiga Luntan

I årets statsverksproposition nämns planerna på nytt **landsarkiv** i Karlstad. **Riksarkivet** har fått i uppdrag att ta fram ett mer detaljerat underlag för lokaliseringen av landsarkivet hos **Värmlandsarkiv**. Arkivchef **Bode Janzon** kan dock inte säga något bestämt om och eventuellt när planerna kan bli förverkligade. En förutsättning för att genomföra förslaget är också att den planerade **tillbyggnaden** av Värmlands Museum blir klar, så att de lokaler museet utnyttjar i Gamla Badhuset kan lämnas över till **arkivverksamheten**.

Frågan om **landsarkiv** i Karlstad har diskuterats i snart 10 år nu. Andra lösningar än Göteborg har dock varit på tal långt tidigare. 1884 föreslog arkivarier vid **riksarkivet** Bernhard Taube att Värmland skulle betjänas av ett **landsarkiv** i **Örebro**. Tanken var då att **utnyttja** slotten, vilket ju senare skedde i Uppsala och Vadstena. I början av 1900-talet ville man att Värmland skulle höra till Vadstena. Riksarkivarie Emil Hildebrand ville 1902 lägga Värmland till Uppsala landsarkiv. 1907 föreslog Hildebrand att Värmland skulle höra till Göteborg, där en ny byggnad skulle uppföras och 1911 invigdes detta landsarkiv dit alltså handlingarna från Värmland överfördes.

Arkivutredningen 1985

1985 fick professor Pär-Erik Back och **arkivrådet** Claes **Gränström** uppdrag att leda en utredning om arkivfrågor. Nytt från **Värmlands Släktforskarförening** nr **1987:3** berättar att dessa utredare besökte **Värmlandsarkiv** den **14/9 1987**. I februari 1988 var utredningen klar och presenterades under namn "**Öppenhet och minne**", **SOU 1988:11**. I denna föreslogs texten till arkivlagen, samt att några nya landsarkiv skulle upprättas, bl a ett i Karlstad. 1990 lades propositionen om arkiv och 1991 fick vi en arkivlag. Lokalfrågorna hade då lämnats över till en ny **utredning**.

Organisationskommittén

1989 hade en organisationskommitté tillkallats under ledning av **planeringsdirektören** Thomas Norell med uppdrag att utreda **arkivverksamhetens** omfattning och resursbehoven under **1990-talet**. 1991 var denna kommitté klar och presenterade sin utredning "Statens arkivdepåer", **SOU 1991:31**. I denna hade förslagen om nya **landsarkiv** bantats ner, men förslaget om landsarkiv i Karlstad fanns kvar och ägnades ett särskilt delkapitel.

Samtidigt är **arkivmyndigheterna** samsatta med andra uppgifter. Dels är landets kyrkoarkiv under levererans till **respektive** landsarkiv och dels skall

arkivfrågorna utredas för de statliga **affärsdrivande** verken, som har övergått eller skall övergå i bolagsform. Å ena sidan kan man tycka att riksarkivet är så överhopad med arbete att man har liten tid över att intressera sig för Karlstad, men å andra sidan så borde det vara fördelaktigt om de angivna uppgifterna delades på fler **landsarkiv**. Vi har ju även haft ett regeringsskifte och **därmed** byte av kulturminister. Om detta har någon inverkan är **svårt** att veta.

Bernhard Granholm

Källor

Sven Lundkvist: **Riksarkivarierna** och landsorganisationens tillkomst, **Arkivvetenskapliga studier** 6, Stockholm 1967, s 255-277.

Landsarkivet i Göteborg 75 år, sammanställt av Per Clemensson, **Arkiv i Väst** 1, Göteborg 1986, s 6-27.

Öppenhet och minne. Arkivens roll i samhället. **SOU 1989:11**.

Statens arkivdepåer. En utvecklingsplan till år 2000. **SOU 1991:31**.

Regeringens proposition **1989/90:72** om arkiv mm.

Pilotprojekt för svenska domböcker

Förslag till uppläggning av pilotprojekt i regi av Föreningen Tingshuset i Häljebol 1993

I december presenterade Peter Olausson syften och uppläggning av ett pilotprojekt för domboksforskning. Vi återger ett utdrag av förslaget.

Syften

1. att genom en **provundersökning** av olika metoder för att åstadkomma **avskrifter** eller register av domböcker samla kunskaper, som kan gagna ett **effektivt** och samtidigt högkvalitativt arbete med att göra domböckerna tillgängliga på bred front.

2. att genom samverkan mellan forskare från **olika** bygder och med olika bakgrunder kunna skapa ett fungerande nätverk inom **domboksforskningens** område.

3. att genom kronologiska och **geografiska** stickprov ur domboksmaterialet kunna bidra till belysningen av intressanta skeenden av svensk historia och rätts historia. **Särskilt** bör möjligheten att använda sig av **domböckerna** för att belysa den historiskt betingade regionala särpräglings av Sverige testas.

4. att genom projektet kunna testa bärkraften i idén om ett bemannat centrum för arbete med domböcker och andra historiska **källor**, så som Föreningen Tingshuset arbetar för.

5. att genom projektet åstadkomma en **undersökning** av marknaden för **renskrift**/bearbetningar/register till de svenska domböckerna.

Projektets uppläggning

1. en arbetsgrupp bestående av intresserade privatpersoner med god kunskap om domböcker och med erfarenhet av **tolkning** av äldre handstil bildas. Arbetsgruppen fördelar mellan sig de uppgifter inom projektet, som bör ingå.

2. tre-fyra personer med **lönebidragsanställning** knyts till projektet.

3. var och en inom arbetsgruppen jobbar med sin del och mater samtidigt tidsåtgången för olika moment i arbetet.

4. de respektive arbetena **diskuteras** vid regelbundna sammankomster.

5. materialet och erfarenheterna **kring** framtagningen av det sprids via konferenser, utställningar, artiklar och **skrifter**.

6. pilotprojektet utvärderas vetenskapligt.

Arbetsmetoder

Domböckerna har traditionellt **tolkats/registrerats** på ett **flertal** olika sätt. Samtliga dessa metoder bör testas inom pilotprojektets ram för att samla erfarenheter av deras plus- och **minusvärden** ur **informationssynpunkt** och ur tidsmässig effektivitetssynpunkt.

Följande arbetsmetoder **bör** prövas inom projektet: (Ordförklaringar tillförda av red.)

1. diplomatarisk fulltextåtergivning [ordagrann **avskrift**].

2. normaliserad fulltextåtergivning [”översättning” till modernt språk].

3. registeråtergivning [sammandrag].

4. Orts- och **personregistrering**.

5. ämnesregistrering med juridisk **målklassificering**.

Normalisering av namn etc sker enligt arkivens normer.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas den idé, som lanserats av Lennart Andersson Palm vid Historiska institutionen i Göteborg, som går ut på att en person med god **känedom** om äldre handstil läser in domböckerna på band. Ljudbanden lämnas sedan till **lönebidragscentralen** i Häljebol, **där utskrift** efter banden sker på dator.

Geografiskt och kronologiskt urval

Vilka häraders domböcker och **vilka** tidsepoker som skall väljas ut för arbetet inom pilotprojektets ram är upp till arbetsgruppen, i kontakt med vetenskapliga företrädare. För att få projektet att bli intressant för så många

som möjligt är det dock **viktigt** att få en profil på urvalet. Med tanke på det pågående arbetet inom det västsvenska seminariet vid Historiska institutionen i Göteborg med att klarlägga de historiska **rötterna** till Sveriges regionala särpräglings på det kulturella och sociala området vore det av intresse att **kunna** göra det **geografiska urvalet** med tanke på detta: en västsvensk (och av praktiska **skäl** enkannerligen **värmländsk**) **tyngdpunkt**, men med nedslag också på andra håll i landet.

De kronologiska tidsnittet kan också få en profil. Ett förslag är att välja några av **krigsåren** under Karl XII:s tid, åren från **1736** och framåt (när **1734 års lag** har slagit igenom) och några år under Gustav III:s tid för projektet.

Intressenter

Ansvarig för pilotprojektet blir Föreningen Tingshuset i Häljebol. För uppläggning och **utvärdering** tas **kontakter** med universitet och högskolor; närmast ligger Historiska institutionen i Göteborg samt motsvarande **ämnesföreträdare** i Karlstad. Pilotprojektet skall ses som en del i det riksomfattande projekt Svenska Domböcker, som drivs av Historiska institutionen och Landsarkivet i Göteborg tillsammans med Sveriges Hembygdsförbund; **erfarenheterna** från arbetet **kring Häljebol** skall presenteras så, att de **kan** gagna en fortsatt intensifierad verksamhet runtom i landet. Vid utbildningen av de **lönebidragsanställda** kan Emigrantregistret i Karlstad (och **måhända** fler av arkiv- och **museiinstitutionerna** på platsen) medverka.

Projektet med att öppna domböckerna för forskarna är också i **högsta** grad intressant för SVAR i **Ramsele**, som under kommande **7-8** år kommer att konvertera bl a domböckerna till **mikro**kort. De efterlyser register mm som en komplettering till sitt sortiment.

Tidsplan för projektet

Kan **förutsättningarna** för projektet skapas under första kvartalet **1993** kan det startas under andra kvartalet **1993**.

Arbetstiden för projektet bör vara ca **1,5-2** år, vilket innebär utvärdering under våren **1995**.

Sysselsättningsaspekter

Pilotprojektet knutet till tingshuset i **Häljebol** kan vara av stor betydelse för att **domböckerna** från 1500-talet och framåt **äntligen** skall kunna spela den **centrala** roll för historisk **forskning** på alla nivåer, som de **förtjänar**.

Projektet kan därtill vara en test på i hur stor **utsträckning** det väldiga arkivmaterialet kan vara en **grund** för varaktig verksamhet på orter, **där** arbetsmarknaden i övrigt **sviktar**. Det är ett projekt med många facetter och med många utvecklingsmöjligheter. Låt oss satsa på det och göra det nu!

Häljebol den 1 december 1992

Peter Olausson

Tingshuset i Häljebol.

Dagsläget för tingshusbyggnaden är i stort föijande.

Under 1992 har skadade hängrännor och stuprännor ersatts med nya och nya **fönsterbågar** satts in för att söka förhindra eventuellt nya skador under vintern. El och vatten har kopplats in. En **handikapphiss** har installerats. Dessutom har man röjt och städlat både **utanför** och i byggnaden.

Fortfarande återstår mycket att göra och man efterlyser bland annat hjälp med att skaffa byggmaterial. Den som kan bistå på något sätt ombedes ta kontakt med **Peter Olausson, 0533-310 24**.

Lettisk arkivutställning i Karlstad

I oktober-november visades i Karlstad en utställning från **riksarkivet i Riga**. Utställningen har även visats och visas i Visby, Karlskrona, Lund, Umeå, Uppsala och Stockholm 1992-1993.

Den utgör tredje ledet i en **utställningsverksamhet**. 1990 visades en estnisk arkivutställning i Sverige och 1991 visades en svensk utställning i Tallinn (**Reval**), **Kuressaare** (Arensburg), **Tartu** (**Dorpat**) och Riga. Den som tagit initiativ till utställningarna är landsarkivarie Sten **Körner** från landsarkivet i Visby.

Utställningen i Karlstad invigdes den **24/10 1992**. Arkivchef **Bode Janzon** från **Värmlandsarkiv** hälsade **välkommen**. Sten **Körner** presenterade utställningen varefter lettiskfödde förre justitieministern **Laila Freivalds** förrättade invigning. I sitt tal påminde hon om den tid Lettland var under svenskt styre **1561-1710**. Hon hävdade att den **grund** i administrationen, som då lades av bl a **Axel Oxenstierna** varit till stor **hjälp** nu när man skulle återupprätta Lettland som fri stat.

Utställningen var intressant och hade ett varierande innehåll. Av **släktforskarintresse** var till exempel rullor över svensk trupp vid 'Karl XII:s krig'. Eljest var väl ett dokument från **1228** det värdefullaste på utställningen. Dokumentet innehåller det så kallade Smolensk-fördraget och är det äldsta dokumentet i lettiska **riksarkivet**. Texten **innehåller** ett **handelsfördrag**, som bekräftar fri resa på **Düna-floden (Daugava)**, säkerhet under resan samt att köpmännen och deras gods inte skadas. Fördraget slöts mellan fursten i Smolensk och Riga. **Köpmännen** i Visby innefattas också.

Exempel på andra arkivalier var privilegiebrev och andra **skrivelser från** svenska regenter, kartor, kodnyckel till hemlig skrift, rapporter om **krigsförlosser**, protokoll och **begravningsdikter**. Kartorna var utförda av svenska **lantmatrare** och försedda med svensk text. Dessutom fanns en del modernare material från tiden **1920-1940**.

Laila Freivalds inviger utställningen

Foto Bernhard Granholm

De utställda **arkivalierna** var **originaldokument**. Detta är ett uttryck av förtroende och stor generositet gentemot utställningens mottagare och besökare. Sådant bör värdesattas och uppskattas, men det **kan** diskuteras om man skall sända omkring **arkivhandlingar** på detta sätt. Jag anser att sådant unikt material är alltför värdefullt för att riskeras med långa transporter. Svenska riksarkivets utställning i **Baltikum 1991** bestod av kopior.

BCm

Ett resebrev från år 1823

Det var i år 1823 - unge samtidigt som den unge studenten **Gottlund** vandrade på värmlandsskogarna för att besöka sina landsmän - som en ung svensk officer från Stockholm på liknande sätt vandrade i norra Hälsinglands skogstrakter, för att besöka sin släkt. Det var den blivande generalen **Johan August Hazelius** född 18/4 1797 i gården **Berge, Hassela**.

Som ung löjtnant fick han om att med packning på ryggen marschera i terräng och nu hade han kommit upp till sina fäders bygd **Bergsjö-Hassela**.

Ett par brev från år 1823, skrivna till hemmet i Stockholm, innehåller många intressanta berättelser. På **Hassela Finnskog** kunde man ännu i början av 1800-talet, tala finska, åtminstone någon av de äldsta i **Kölsjö** by, som då också kunde redogöra för slakten.

Efter att ha besökt högmässogudstjänsten i **Bergsjö** kyrka den sista maj 1823, då **Hazelius** fäste sig vid "det uttryck av allmän kärlek, varmed vårt namn här på orten är omfattat, och som i synnerhet utbrister i full gråt, då talet sker om min ädle farfar och hans hus", skriver han vidare i brevet:

"Flera gånger har jag av gråtande gubbar och gumor blivit omfamnad blott för mitt namns skull, och sådant känns."

Möten i Kölsjön

Vandringen fortsatte upp till **Hassela** där han besöker fädernegården **Berge** men han stannar inte där utan skyndar sig upp till **Kölsjön**.

"Tisdag eftermiddag vandrade jag till **Kölsjön** och fick där gott husrum. Jag besökte på kvällen och på morgonen flera gårdar och i aila fall träffade jag släktingar d v s 5-männingar med mig och 4-männingar med pappa, största delen härstammande från komminister

Per Hazelius' syster **Karin Hansdotter** född 1648 i **Berge** gård **Hassela**, - hon har fruktsamt utgrenat sin avkomma. I varenda gård räknade de sig som släkt med mig - här som i **Hassela**. Jag drack mycket mjölk hos mina kära släktingar **finngummorna** i **fähusen**. En fjärdings mil från mitt nattkvarter tittade jag på den tomt, där en dunkel tradition säger, att **Hans Esbjörnsson**, Pers far, eller hans far, som hette **Esbjöm Hansson**, skulle bott, innan han flyttade till **Berge** by, men detta motsades av andra, så att jag inte fick någon reda i påståendet."

Hazelius säger vidare att folket i **Kölsjön** hade "bruna ansikten och livliga ögon, kvinnorna var raska, god-sinta och gingo i karlasysslor". Den unge löjtnanten vände sedan åter till kyrkbygden "hjärtans nöjd med det goda folkets välvilja. I dessa resebrev har infogats vissa genealogiska anteckningar om de första **Kölsjö-finnarna**.

Per Anderssons ättlingar

Johan August Hazelius uppger om **Per Andersson**. **Kölsjökoloniens grundläggare**, och hans fyra söner, att de kommit "från **Tenhosea** och **Tarvaesia** byar i **Mordoniemi** socken i **Savolax**, utvandrade derifrån i följd af någon slags förföljelse". I marginalen har ditskrivits "Heikelä hette **Pehr Anderssons** bostad i **Mordoniemi**". Vidare skriver han att "Kölsjöns nuvarande innewånare härstamma till stor del från dem. **Heikela**, **Tenhosea**, **Tarvaesia**, **Joris**, **Peckelä**, **Mackea**, **Kaxela**, **Taskela** är namn i **Hassela**, uppkallade af dem.

När jag besökte **Kölsjön**, var det med ynglingarörelse jag

der i varje människa trodde mig se en anförwandt. Jag vandrade dit ensam från **Hassela** kyrka. Det var i dessa lyckliga år, då man går sjungande, upprymd genom skogen ..."

159 år senare

År 1982 - etthundrafemtio år senare - var jag ute i samma ärende som **Hazelius** men jag åkte bil hela vägen upp till **finnskogen** och **Kölsjön**. **Domänverket** hade byggt väg till sina **skogsavverkningsplatser**. Det var en helgdag. Ingen mötte mig och ingen mötte jag, men mina anfäder sa, att jag hittat rätt.

Grundstenen, lagd år 1600 till första bostaden vid **Östra Kölsjön**, fanns bland ris och stubbar i hygget. Jag fann deras risugnar och deras **fiskeställen** vid **Kölsjöarna** och hörde dem sjunga sina mässor vid myrarna i dimman. Jag fann kyrkoruinen, där inom **bogårdsmyren** vilar de. Utan dem funnes jag inte.

Janet Backström Leffler
ättling av **Kölsjö-folket**

I Hälsinglands djupa skogar fnas lodjur, Felis lynx, som idag är Hälsinglands landskapsdjur

Ur blad & Forum

Anno Domini no 21 Decembris Åhr 1992 (Nora släktforskare). *Bertil Davidsson*. "Förnamn i Nora bergslag under 1700- och 1800-talen".

Bäfvemytt nr 6 December 1992 (Härnösands släktforskare). Om båtsmän, dels en uppsats om **källor för båtsmansforskning** av *Roland Ek* och dels referat från föredrag vid föreningsmöte.

GILLET nr 5 September 1992. *Ulf Nordström*. "Filmen i Karlstad 1898-1988". *Bo Engström* och *Per-Olof Jacobsson*. "Om Karlstads gatunamn". En historik från 1584 till nutid. Redovisar även två av Karlstads bränder, 1752 och 1865. *Harald Persson*. "Skolmuseet denna sommar". "Garvarelandet - Karlstads baksida", referat av föredrag hållet vid Karlstads-Gillet 1967.

Gränsbygdens Släktforskare, medlemsblad nr 17 Januari 1993. "Nytt fra 'Svenskeinvandringen'"; information

om register över svensk invandring till Norge 1818-1910, bl a från **Töcksmaric, Holmedal** och **Trankil**. *Niels Erichsen* (1787-1832) insänt av *Nils Röd*. "Beskrivelse over min reise til Stockholm. Det skede i Aaret 1827"; resan gick via "Carlstad" och "Gjaestgivergaarden Rutsberg i Christinehamn". *Sven-Olov Andreasson*. "Kulturföreläsning från sommarauktioner förs olagligt ur landet".

Gustavabygden nr 22 Julen 1992. *Valter Berg*. "Per Hakkrans Pörte". berättelse om **svedjefinnar**. *Birger Åkerlind*. "NKLJ-minnen". "Några Olycksfall och Missöden vid NKLJ-Jemvägen", ur NKLJ:s arkiv. *Valter Berg*. "Kung Gustav IV Adolf och Sankt Gallen", om den sista tiden för denne kung, som fått ge namn åt socknen Gustava. *Stig Berg*. Bygdespelet "Over de blånande bergen". Sök-

ning efter **Gefvert-släktingar** med stamtavla.

JIS-nytt nr 51 December 1992 (Jämtlands läns släktforskarförening). *Kjell Risberg*. "Rasmus Ludvigsson, Sveriges förste genealog." "Lite isländsk genealogi".

Runar nr 2 1992 (Östfolds Historielag). *Inger Andreassen*. "Er slektgranskning kultur?". *Nils Hetman*. "Svenskebesök"; personal från Emigrantregistret i Karlstad besökte Borgarsyssel Museum i april 1992. *Nils Hetman*. "Danske slektforskere"; förteckning över släktforskarföreningar och lokalthistoriska arkiv i Danmark

Värmländsk Kultur nr 5 1992. *Lars Wennberg*. "Dokumentera - hur vad varför?". *Nils Håkansson*. "Kenneth Larsson, släktforskare". Fotografier från gamla Karlstad och Munkfors.

Boktips

Leif Hökstrand och Ingrid Åkerlind: Jakten på skräddarmästare C F Molander. Så hittat du i Stockholms arkiv, Stockholm 1990. Ac. 1946-47 rev man murar och golv i huset **Storkyrkobrinken 10** i Gamla stan i Stockholm. Under golvbräderna fann man ett tjockt kuvert, som bl a innehöll ett brev med vars inledning lyder:

"År 1897, den 24. Februari inlades detta golf, af Snickarmästare P.O. Samuelsson och hans medhjelpare J.G. Johansson. Hederliga medborgare båda två. Affärslokalen innehades vid samma tid af Skräddarmästaren C.F. Molander 10 Storkyrkobrinken I tr upp, der kläder förfärdigades åt Grefvar o Baroner, Inspektorer o Patroner, samt för öfrigt till allt annat folk de der hela o snygga ville vara."

Kuvertet innehöll en del andra föremål. Utifrån innehållet forskade **författarna**

på denne skräddarmästare. Steg för steg tog man ur arkiven från uppgifter om huvudpersonen. Det är om denna **forskning** boken handlar. Den utgör ett skolexempel på hur man går till väga när man utifrån knäpphändiga uppgifter vill utnyttja arkiven. Forskningen skedde i Stockholm och det är främst dess arkiv man **beskriver**. Den är rikt försedd med kartor och planer över olii arkiv, samt kartor, ritningar och bilder över byggnader **kring** huvudpersonen. *BGM*

Slakten 1 Sveriges **Släktforskarförbund** har nu givit ut den första volymen av "slakten". Avsikten är att det skall bli en hel serie böcker om tillräckligt intresse visas.

Bokens redaktör *Jan Appelquist* skriver i inledningen att Slakten skall vara en publikation vars huvudsyfte är att publicera resultat på forskarens villkor.

Inget av Svenska Antavlors bundenhet skall finnas, inget av **Släkthistoriskt Forums korthet** skall finnas, inget av årsbokens **kunskapsfrämjande** skall finnas.

Volymen består av fem artiklar. *Henrik Bramsjö* har skrivit om Bergquist, en ganska tidstypisk släkt i den övre medelklassen med ursprung i Hälsingland. *Rune Kjellander* har bidragit med två artiklar, dels en om den från Schleswig-Holstein invandrade **slakten Hoyer** och dels en om Kjellander och Jennebo en **hantverkssläkt** från Västergötland. *Ted Roswalk* bidrag består av artikeln om konstnärsslakten **Pilo** med kanske volymens **namnkunnigaste** person, målaren Carl Gustaf Pilo. Slakten har sitt ursprung i Södermanland.

Men vad som är mest intressant för forskare med rötter i Värmland är nog *Björn Edmans* artikel om "HULT - en värmländsk smedsläkt". Ifrågavarande slakt härstammar från **smedälldermanen** Sven Jonsson vid Uddeholms bruk **vilken** på 1730-talet tog släktnamnet Hult.

Fortsättning från sida 21

Boken innehåller 197 sidor och är försedd med person-, socken- och yrkesregister. Den finns att köpa från förbundets kontor i Stockholm och Göteborg. Den kostar 195 kr för stödjande medlemmar i förbundet och 295 kr för övriga, + porto och expeditionskostnader. Du kan också låna boken från vår förenings arkiv i Gamla Badhuset.

L-GS

Nyströms fotoarkiv räddas åt framtiden

På kommunarkivet i Karlstad är man i färd med att ta vara på ett fotoarkiv efter hovfotograf Karl Emaunel Nyström. Nyström hade en ateljé i Haga. Hans kunder var från hela Värmland. Ca 10000 glasplåtar finns bevarade. De har tidigare varit deponerade av kommunen hos CarlstadsGillet och har nu

överförs till kommunarkivet. Glasplåtarna rengörs, marks och registreras. De är försedda med beställarens namn, väl att märka den person som beställde fotograferingen hos Nyström. Det är alltså inte alltid med säkerhet namnet på personen på fotot.

Marie Esplund och Annette Stenbäck

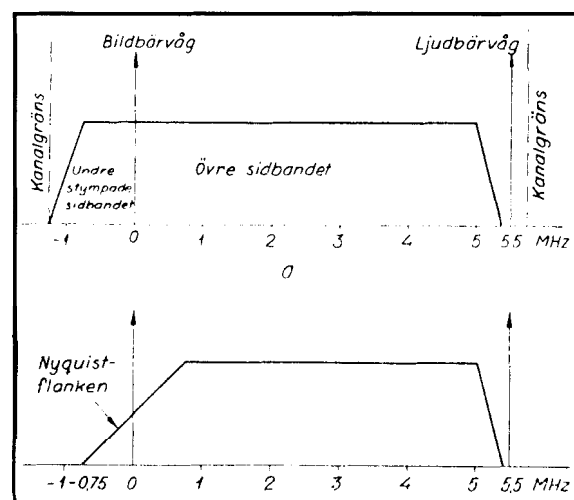
Kilsattling tekniskt snille

Figuren till höger är hämtad ur en iärbok för TV-teknik. Vi skall här inte göra någon teknisk förklaring av kurvan. Det som är intressant för värmländska släktforskare är att den som fått ge namn åt kurvan är från Kil i Värmland. Han hette Harry Nyqvist och föddes i Nilsby i Stora Kil i slutet av 1880-talet. I Bryggan (Emigrantregistrets tidskrift) nr 1/1979 berättade dottern Helen Nyqvist-Weeks om hans liv. Föräldrarna var Lars Nyqvist och Katarina Eriksdotter. 1907 emigrerade Harry Nyqvist till USA. Teorin bakom TV-mottagning är blott ett exempel på

vad han åstadkom under sitt liv. Inom telefonitekniken och datortekniken tillämpas andra av hans teorier och teorem.

Vid högskolan i Karlstad har man beslutat att uppmärksamma hans liv och gärning. I den nya tillbyggnaden kommer en lokal med namn Nyqvist-rummet att invigas i höst.

BGM

Mottagarkarakteristik för TV-mottagare. Ur James Hellström: TV-teknik

Frågor och Svar

Svar Kävringsborn

Vi har fått flera svar på vår fråga i nr 1992:4 om "Kävringsborn". I samtliga svar hävdas att vi växlat plats på två bokstäver. Det skall vara Kävringsborn i Grythyttan.

Bland svaren citeras Birger Åkerlind i Söderhamn, som skriver:

Med Kävringsborn torde avses Kävringsborn (Kjävringsborn, Kjerfvingsborn, Kävringsborn), som ligger i Västmanland 10 km öster om gränsen till Värmland och ca 20 km sydöst om

Hällefors. Orten ligger på näset mellan sjöarna Malen och Halvarsnoren.

Redan i slutet av 1400-talet eller början av 1500-talet anlades här en hytta, Norra Kävringsborns hytta, som var i gång till den sista blåsningen år 1860. Till hyttan hörande hammare var i drift 1645-1765.

Södra Kävringsborns hytta blåstes tiden 1750-55 och därvarande hammare 1633-1859.

Mantals- och hyttskattelängden för Noraskogs bergslag år 1539 upptar 6 skattskyldiga personer i Kjävringsborn. I hyttiondelängden för år 1670 anges följande antal blåsningar i Kjävringsborns hytta:

- 1) Första blåsningen 42 dygn avslutades 1 juli
- 2) Andra blåsningen 29 dygn avslutades 21 december

- 1) Inbmkare: Gamle Per Larsson, unge Per Larsson, Anders Olsson på ön, Lorentz Andersson
- 2) Inbrukare: Ovanstående två Lars-söner samt Simon Nilsson och Håkan Eriksson.

Källa: Grythyttan i ord och bild.

Vi tackar Birger Åkerlind och övriga för svaren på vår fråga

BGM

ANOR SÖKES

172. Vi söker uppgifter om **Johan Eriksson** f 29/1 1837 i Stora Häggvik, Eds församling. Hans **föräldrar** var Erik Jonsson och Ingrid **Svensdtr.** Han hade 4 syskon. 1858 flyttade han till Grava. 1866 flyttade han från Stockholm till **Kymmendeö** i **Omös** socken. Han kom senare att sta modell för drängen **Karlsson** i Strindbergs roman **Hemsöborna**. Om hans tid i Värmland har vi inte funnit något **skrivet**. En **utställning** om **Kymmendö** och Hemsöborna kommer att visas på Omö i sommar.

Evert Granström
Timmermansgatan 6, 4tr
118 25 Stockholm
Telefon 08-669 91 25

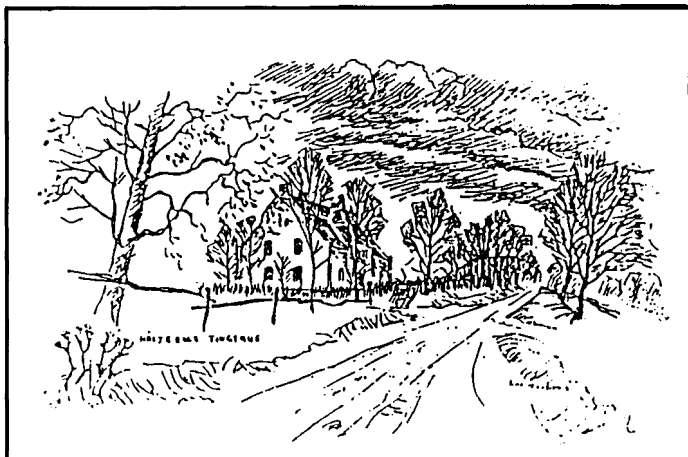
Press Stopp Nytt

Regeringsrätten prövar ej överklagande om SVAR-kort

Regeringsrätten har den 9 februari 1993 i Stockholm beslutat att inte meddela **prövningstillstånd** med anledning av Bernhard Granholms överklagande av Kammarrättens dom den 18 mars 1991 angående kommunalbesvär.

Kommunalbesväret gällde besvär den 9 mars 1990 över kultur-nämndens i Grums beslut att höja **lånavgiften** för mikrokort från SVAR. Detta har tidigare redovisats i **vår** medlemstidning.

Vi återkommer med detaljer och kommentarer.

Larz Fribergs **tuschteckning** av **Tingshuset** i Häjebol finns **upptryckt** i en kolorerad version. Pris 200 kr. Beställes av Peter Olausson, telefon **0533-310 24**

173. Jag söker **släktskap** till **Bergsman Bryngel Engström** f 1718, d 1774 i maj, g 1746 m Maria **Jonsdtr** f 1730, d 1767. De hade **11 barn** varav en är **Johan Engström** f 1750. De levde hela sitt liv i **Nordmarkshyttan**.

Anna Greta Hillbom
Almeviksvägen 11
152 57 Södertälje

174. Jag söker anor till **min** far. **Släkten** sägs vara en vallonsläkt, som kom till **Kengisbruk** i Norrbotten från Belgien via **Värmland**. Äldst kända är **Anders Karlsson** f 1760, g m **Greta Johannesdtr** f 1751. Son: Anders Andersson **Karlström** f 1787, g m Anna Kajsa **Hansdtr** f 1763, tjänstefolk på **Kengisbruk**.

Ingrid Larsson
Solhemsvägen 9
941 39 PITEÅ
Telefon 091f-378 26

Vårens Program

Vårens program ägnas åt tema **Släktforskaren och domböckerna**

Lördag 13 mars kl 13.00

Årsmöte i Gamla Badhuset, Karlstad.

1. Sedvanliga årsmötesförhandlingar.
2. Elisabeth Thorsell, förbundsstyrelsens sekreterare och redaktör för **Släkt-historiskt Forum**, **föreläser** om domböcker.
3. Frågestund. Kaffe serveras.

Lördag 24 april kl 13.00

Gamla Badhuset.

Föredrag av **Kjell G Aberg, Mellerud**: "Vad **släktforskaren** kan finna i domböckerna".

Intressanta rättsfall i främst **Värmland**.

Tillfälle till frågor och **diskussion**.

Söndag 9 maj

Utflykt till Häjebol.

Vi besöker platser **där** dramatiska händelser utspelat sig enligt domböckerna.

Ciceroner och berättare: Peter Olausson och övriga medlemmar från Föreningen Tingshuset i Häjebol.

Samling vid **marknadsbodarna** i Nysäter kl **09.30**.

Vi åker i egna bilar. Ordföranden, telefon **054-87 27 54**, och vice ordföranden, telefon **0555-111 53**, tar emot **önskemål** om samåkning.

Storstockholms Genealogiska Förening

anordnar
den 11 mars kl 19.00
Temakväll **Värmland**
Plats:
Medborgarhuset.

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning retur
med den nya adressen till:

Värmlands Släktforskarförening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
667 00 FORSHAGA

B

Föreningsbrev

Nyutkommen bok

Bygdeberättelse från Södra Ny

Knut Olssons "Bygdeberättelse från Södra Ny" är en fyllig, konkret och jordnära redogörelse av gårdarna, de sociala förhållandena och folkets levnadsvillkor i en **värmländsk** kyrksocken från 1600-talet fram till våra dagar. Författaren, som **är född** och uppvuxen i Södra Ny på **Värmlandsnäs**, skildrar med stor målmedvetenhet och konsekvens sin hembygds historia. Gårdar, torp och backstugor, som sedan länge skattat **åt förgängelsen**, åskådliggörs för läsaren. **Skiftesindelningen, handeln, sjöfarten, värdshusen och krogarna, väckelserörelsen, brott, rättegångar och straff** redovisas.

Historiska dokument varvas med illustrationer och mustiga berättelser, vilket gör boken lättfattlig och lättläst.

Här belyses **allmogen** i sitt vidaste begrepp - **allt** folket. Och en brokig

människoskara träder fram ur historiens dunkel: den **pilske** löjtnant **Liljehök** på **Sjönnebol**, den törstige prästen **Loberg**, soldaten **Mäiiberg**, som stupade i **Savolaks**, trollpackan **Mofike-Elin** och hennes **häxfölje**, valackaren Karl Dal och den svagsinte "Raggen" i Våle vars boning var en jordkula, **för** att bara nämna några.

Knut Olsson har ägnat sig åt en omfattande arkiv- och **folklivsforskning** och resultatet har blivit ett gediget stycke svensk kulturhistoria, som borde **fängsla** inte bara läsare med rötter i det värmländska Näset utan envar som är historiskt intresserad. (Från **bokomslaget** presentation).

Boken omfattar 576 sidor och **kan** köpas hos Vuxenskolan i Säffle.